

Ο ΚΑΛΟΣ ΣΑΜΑΡΕΙΤΗΣ

«Ο ΚΑΛΟΣ ΣΑΜΑΡΕΙΤΗΣ» είναι ίδρυμα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα της Ι. Αρχιεπισκοπής Καθολικών Αθηνών. Προσφέρει τις υπηρεσίες του από το 1976, φιλοξενώντας και περιθάλποντας ηλικιωμένους ανθρώπους στο εκσυγχρονισμένο κτίριό του στο Παλαιό Ηράκλειο Αττικής. Το έμπειρο και καταρτισμένο προσωπικό του Ιδρύματος καλύπτει όλες τις απαραίτητες για τη φροντίδα των ηλικιωμένων ειδικότητες. Στις σύγχρονες υπηρεσίες που προσφέρει περιλαμβάνονται: σαλόνια, χώροι υποδοχής, δωμάτια με όλες τις ανέσεις, κουζίνες, μπάνια ΑΜΕΑ, office διανομής φαγητού, φυσικοθεραπευτήριο, χώρος περιποίησης και ομορφιάς, προαύλιο, χώρος στάθμευσης και πευκόφυτος κήπος, ενώ

τακτικά διοργανώνονται εκδηλώσεις, δραστηριότητες και επισκέψεις με σκοπό τη διασκέδαση και την ψυχοσυναισθηματική πληρότητα των ηλικιωμένων. Η προσφορά του γηροκομείου αναγνωρίζεται και εμπράκτως, από τις δωρεές συμπολιτών μας.

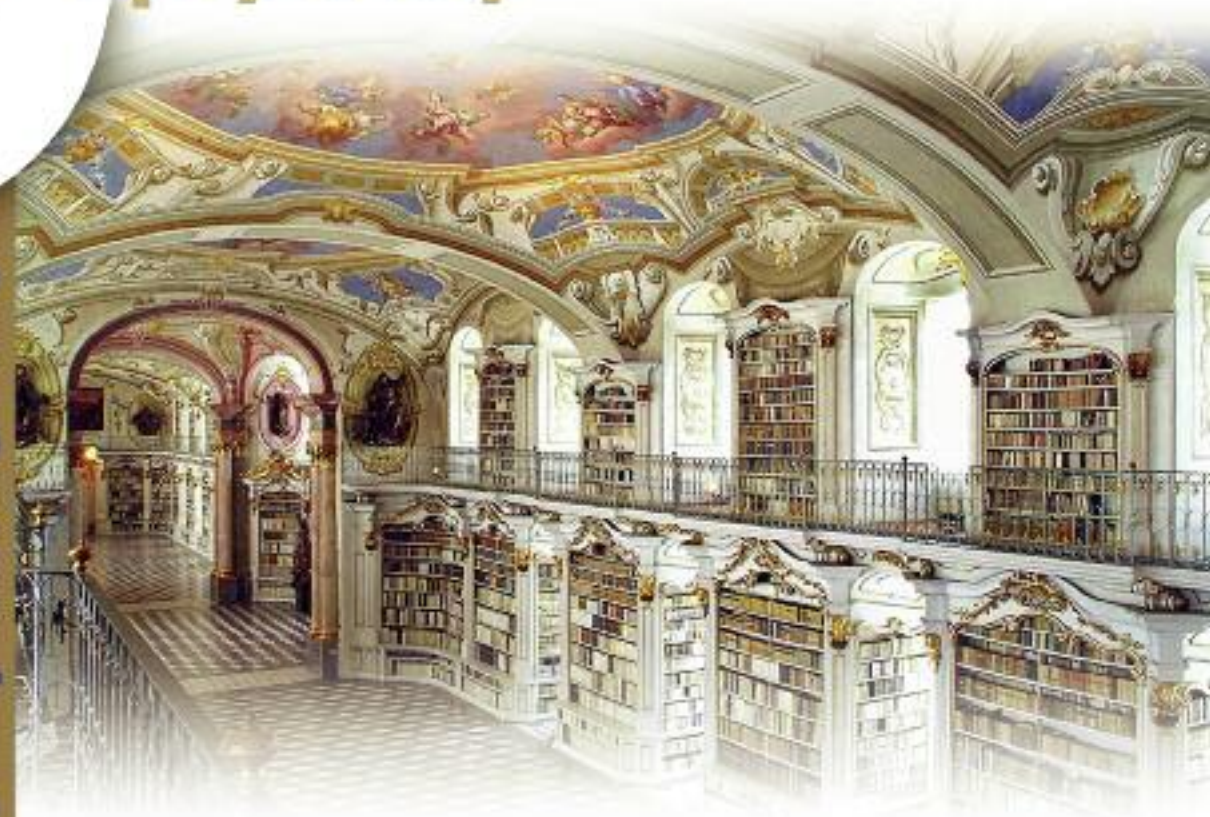
Επικοινωνία:

Π. Ράλλη 2, Παλαιό Ηράκλειο Αττικής.

Τηλ.: 210 6142255-8, Fax: 210 6123174,

Email: samarit@hol.gr,

www.kalos-samaritis.gr

Καθολική Εκκλησία και Εκπαίδευση

Αγία Τερέζα της Άβιλα
Αγία Τερέζα της Lisieux

Ανοιχτοί Ορίζοντες
Αγγελιαφόρος Κωδικός: 1044
έτος ίδρυσης: 1900

Ιδιοκτησία: "Ινστιτούτο Ανθρωπιστικών
 Επιστημών"
 Αστική Μη Κερδοσκοπική
 Εταιρεία
 Μ. Βόδα 28 & Σμύρνης 27,
 10439 Αθήνα
 www.jesuits.gr

Εκδότης - Διευθυντής: π. Θεόδωρος Κοντίδης

Συντακτική επιτροπή: π. Γαβριήλ Μαραγκός
 π. Σεβαστιανός Φρέρης,
 Ειρήνη Κουτελάκη.

Συνεργάτες: π. Μιχαήλ Ρούσσος,
 Δανάη Αναγνωστοπούλου,
 π. Δημήτριος Δαλέζιος,
 Στέλλα Φωσκόλου.

Γραμματεία: Ειρήνη Κουτελάκη
 Σμύρνης 27, 10439 Αθήνα
 Τηλ. 210 8835911,
 φαξ 210 8835914
 e-mail: athensj@jesuites.com

Συνδρομές: Εσωτερικού 20 ευρώ
 Εξωτερικού 30 ευρώ
 Τιμή τεύχους 5 ευρώ.

Αντιπρόσωπος Σύρου: π. Αντ. Βουτσίνος
 Αντιπρόσωπος Τίνου: κ. Στέλλα Φωσκόλου

Καλλιτεχνική επιμέλεια
 & Εκτύπωση: www.male.gr

ISSN 1105-3216

3 EDITORIAL

4 ΤΟ ΘΕΜΑ: Καθολική Εκκλησία και Εκπαίδευση
Catholic Church and Education

6 Ιστορικά στοιχεία
Historical Facts

16 Τα κολέγια των Ιησουιτών
The Jesuit Colleges

18 Αρχές της Καθολικής Εκπαίδευσης
Principles of Catholic Education

21 Η εκπαίδευση στον σημερινό κόσμο κατά την αντίληψη
της Καθολικής Εκκλησίας / Education in the modern
world according to the Catholic Church

23 Ο Ιησούς ως Δάσκαλος
Jesus as a Teacher

25 ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ
SPIRITUAL LIFE

29 ΚΟΝΤΑ ΣΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ
THE NEWS

π. Θεόδωρος Κοντίδης

Η εκπαίδευση που υιοθετούμε και εφαρμόζουμε αντικατοπτρίζει τους στόχους και τις αξίες όλης της κοινωνίας στην οποία ζούμε, τη νοοτροπία και τα ιδανικά της. Φανερώνει όμως τις ελλείψεις και τα ελαττώματά της. Το 1976 ο Ε. Παπανούτσος έγραψε το βιβλίο του «Η παιδεία, το μεγάλο μας πρόβλημα», εννοώντας ότι η παιδεία ήταν πιο σημαντικό θέμα από την οικονομία ή την άμυνα, και το πιο δύσκολο να μεταρρυθμιστεί. Πράγματι, η παιδεία αφορά τη δομή και τον πολιτισμό μιας κοινωνίας. Συνεπώς είναι ένα έργο συνεχές και επίπονο, με κάποιες επιτυχίες και περισσότερες απογοητεύσεις.

Στο παρόν τεύχος θέλουμε να παρουσιάσουμε, πολύ συνοπτικά βεβαίως, τη φροντίδα που έδειξε εδώ και αιώνες η Καθολική Εκκλησία στην άσκηση και ανάπτυξη της παιδείας. Αντίθετα από διαδεδομένες αντιλήψεις, η Καθολική Εκκλησία έδειξε εκτίμηση στην πνευματική και τεχνική

Βασική πεποίθηση της Καθολικής Παράδοσης είναι πως ό,τι αναπτύσσει αυθεντικά τον άνθρωπο, τον φέρνει πιο κοντά στον Θεό.

ανάπτυξη, την εκκλησιαστική και τη θύραθεν, τη μη εκκλησιαστική εκπαίδευση, για αυτό την υπηρέτησε, και σε ορισμένες εποχές πέτυχε θαυμαστά αποτελέσματα. Δεν είναι παράδοξο ότι θεώρησε το σχολείο, μαζί με το ιατρείο, ένα βασικό εργαλείο της ιεραποστολής και της ποιμαντικής της. Αυτό, τόσο στις χώρες με καθολική παράδοση, όσο και στις άλλες. Θα δούμε καθολικά σχολεία στο Μεξικό ή στην Ιαπωνία, στην Αγγλία ή στην Αίγυπτο και την Ουγκάντα. Καμία χώρα

ή θεσμός δεν έχει τόσο μακρά και ευρεία παράδοση στην εκπαίδευση, όσο η Καθολική Εκκλησία.

Στην Καθολική παράδοση βασική είναι η πεποίθηση πως ό,τι αναπτύσσει αυθεντικά τον άνθρωπο, τον φέρει πιο κοντά στον Θεό, ό,τι διευρύνει την παιδεία και τη μόρφωσή του, τον κάνει ικανό να ανακαλύψει καλύτερα και να εκτιμήσει περισσότερο την αλήθεια του Θεού και τον πλούτο της πίστης. Ένας πεφωτισμένος χριστιανός είναι ένας καλύτερος χριστιανός. Ένας καλλιεργημένος άνθρωπος θα έχει βαθύτερο θρησκευτικό προβληματισμό ή, αν όχι, σίγουρα είναι ένας καλύτερος και πιο χρήσιμος συνομιλητής για τους χριστιανούς.

Σήμερα στην Ευρώπη ζούμε μια διάσπαση της κοινωνικής ενότητας λόγω διαφορετικής νοοτροπίας, τρόπου ζωής και προσωπικών πεποιθήσεων των ανθρώπων που αποτελούν ένα έθνος, μια κοινωνία. Η εκπαίδευση αντικατοπτρίζει αυτή τη διάσπαση και παρουσιάζει διάφορες αποκλίνουσες κατευθύνσεις και διαφορετικές αντιλήψεις περί ανθρώπου. Και γι' αυτόν τον λόγο είναι ενδιαφέρον να δούμε τη μακρά αυτή παράδοση στην οποία οφείλουμε πολλά. ■

Επιμέλεια:
Ειρήνη Κουτελάκη

Καθολική Εκκλησία και Εκπαίδευση

Η εκπαίδευση υπήρξε πάντοτε κεντρικό μέλημα της Καθολικής Εκκλησίας στο πλαίσιο της παρουσίας της μέσα στην κοινωνία και τον κόσμο. Σε εκκοσμικευμένες κοινωνίες, η Καθολική Εκκλησία υπερασπίστηκε την ελευθερία στην εκπαίδευση, σε περιπτώσεις που φάνηκε να περιορίζεται η δυνατότητα να παρασχεθεί στους ανθρώπους μόρφωση στις θρησκευτικές αξίες. Μέσω της εκπαίδευσης που προσέφερε και συνεχίζει να προσφέρει, η Εκκλησία υποστήριξε και υποστηρίζει τις αρχές και τις αξίες της κοινωνικής συνύπαρξης, ακόμα και όταν οι σύγχρονες κοινωνίες, παρασυρμένες από επιστημονικά, τεχνολογικά, νομικά και πολιτισμικά επιτεύγματα, πίστεψαν ότι η καθολική παράδοση δεν απαντούσε στις ανάγκες του σήμερα. Σήμερα, όπως και σε κάθε εποχή, η Καθολική Εκκλησία συνεχίζει να έχει το καθήκον να συμβάλλει, με την κληρονομιά της σε αξίες και αλήθειες, στην οικοδόμηση ενός «πολιτισμού της αγάπης», δηλαδή στην ανοικοδόμηση ενός κόσμου που βασίζεται στις αξίες της χριστιανικής αλληλεγγύης.

I.

Ιστορικά Στοιχεία

Η Εκκλησία είναι εξαρχής ένας εκπαιδευτικός οργανισμός, καθώς η διδασκαλία συμπεριλαμβάνεται στην αποστολή της για τη σωτηρία των ψυχών. Δηλαδή, πάντοτε είχε σκοπό να χορηγήσει τα μέσα σωτηρίας και να διδάξει τις αλήθειες που είναι απαραίτητες για τη σωτηρία των ψυχών. Τα κατηχητικά σχολεία της Εκκλησίας ιδρύθηκαν με σκοπό τη διδασκαλία των πνευματικών και ηθικών αυτών αληθειών. Αλήθειες που δεν είναι από τη φύση τους πνευματικές, δεν ανήκαν αρχικά στο πρόγραμμα της διδασκαλίας της Εκκλησίας, ωστόσο εισήχθησαν στο έργο της Εκκλησίας λόγω των περιστάσεων. Έτσι, η Εκκλησία ανέλαβε το καθήκον να διδάξει την κοσμική γνώση με τέτοιον τρόπο ώστε η θρησκεία να αποτελεί εννοιοποιητική και παρωθητική δύναμη μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία. Σε παραγμένες εποχές, η Εκκλησία προσπαθεί να αναπληρώσει το κενό. Έτσι λοιπόν, θεμελιώνει σχολεία υπό τον δικό της έλεγχο, τα οποία ονομάζονται καθολικά σχολεία και τα οποία, μέσα από τις περιπέτειες των ιστορικών εξελίξεων ή μέσα από τις ιδιαίτερες περιστάσεις της ίδρυσής τους, του σκοπού τους ή της διατήρησής τους, έμειναν γνωστά ως κατηχητικά, μοναστηριακά, καθεδρικά, ενοριακά κλπ. σχολεία.

ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Αυτά προέκυψαν από τη σύγκρουση του χριστιανισμού με την παγανιστική φιλοσοφία και άνθισαν κατά τα μέσα του 2ου αιώνα μ.Χ. Ήταν ακαδημίες ανώτερης εκπαίδευσης. Από αυτά τα σχολεία αναπτύχθηκαν οι πρώτες μεγάλες θεολογικές σχολές, καθώς και τα σχολεία για την εξειδικευμένη εκπαίδευση του κλήρου, παρότι σχεδόν από την αρχή υπήρχαν σχολεία που συνδέονταν με τις επισκοπές, στα οποία εκπαιδεύονταν κληρικοί. Με το πέρασμα του χρόνου, τα σχολεία αυτού του τύπου πολλαπλασιάστηκαν. Κατά τη Σύνοδο της Βαιζόν (529), οι ιερείς της Γαλατίας διατάχθηκαν να διδάσκουν στα αγόρια την ανάγνωση «των Ψαλμών και της Αγίας Γραφής και να τα εκπαιδεύ-

ουν κατά το Νόμο του Θεού». Από αυτά τα σχολεία προέκυψαν τα ενοριακά σχολεία του Μεσαίωνα.

Γνωρίζουμε ότι πριν τα τέλη του 9ου αιώνα, τόσο αγόρια όσο και κορίτσια φοιτούσαν σε σχολεία συνδεδεμένα με ενοριακές εκκλησίες στην Επισκοπή της Soissons της Γαλλίας. Στο διάβα του χρόνου, η ίδρυση και διατήρηση σχολείων από την Εκκλησία έγιναν ζήτημα που ρυθμιζόταν με ρητή κανονική νομοθεσία. Το Διάταγμα της Τρίτης Συνόδου του Λατερανού (1179) είναι το πιο σημαντικό έγγραφο επί του θέματος αυτού.

ΣΧΟΛΕΙΑ ΚΑΘΕΔΡΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Αυτά τα σχολεία προέκυψαν από σχολεία επισκοπών, τα οποία, καθώς προαναφέρθηκε, υπήρχαν από πολύ παλαιά με σκοπό την εκπαίδευση κληρικών. Λέγεται ότι ο Επίσκοπος της Μετζ (742-766) ήταν ο ιδρυτής των μεσαιωνικών καθεδρικών σχολείων, υπό την έννοια ότι οργάνωσε τον κλήρο της επισκοπής του ως κοινότητα και διέταξε τους κληρικούς του να αναλάβουν την καθοδήγηση και τη διαχείριση του σχολείου που συνδεόταν με την εκκλησία τους. Ο ίδιος ο επίσκοπος είχε τον έλεγχο του σχολείου και υπό τις εντολές του βρισκόταν ο επικεφαλής δάσκαλος του σχολείου. Στις πόλεις και τις κωμοπόλεις όπου δεν υπήρχε καθεδρική εκκλησία, η τοπική Εκκλησία οργανώθηκε σύμφωνα με τον τρόπο του κλήρου των καθεδρικών, και διαχειριζόταν το σχολείο της. Και στους δύο θεσμούς διακρίνονταν α) το σχολείο στοιχειώδους εκπαίδευσης όπου διδάσκονταν η ανάγνωση, η γραφή, η ψαλμωδία και άλλα, και β) το ανώτερο σχολείο όπου το πρόγραμμα μαθημάτων αποτελείτο είτε μόνο από το τρίπτυχο γραμματική, ρητορική και διαλεκτική, είτε από το πλήρες πρόγραμμα, δηλαδή τις επτά ελευθέρια τέχνες, την Αγία Γραφή και αυτό που σήμερα ονομάζεται «ποιμαντική θεολογία».

Υπήρχε επίσης και ένα άλλο είδος σχολείου, παρόμοιο με τα καθεδρικά. Επρόκειτο για ιδρύματα στα οποία είχε γίνει δωρεά, τα έσοδα της οποίας δίνονταν σε έναν ή περισσότερους ιερείς που είχαν την υποχρέωση να φέρον ή να τελούν τη λειτουργία σε συγκεκριμένες περιόδους, ή και καθημερινά, υπέρ της ψυχής του δωρητή, ή υπέρ των ψυχών ανθρώπων που είχε καθορίσει εκείνος. Μέρος των καθηκόντων των ιερών αυτών των ιδρυμάτων ήταν να διδάσκουν δωρεάν τους φτωχούς.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΩΝ ΣΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Τα μοναστήρια σταδιακά ανέλαβαν το καθήκον να ανταποκριθούν στην ανάγκη παροχής κατάλληλης θρησκευτικής και ηθικής εκπαίδευσης στα παιδιά, καθώς και να φροντίζουν για την ηθική, θρησκευτική και διανοητική καλλιέργεια όχι μόνο των μοναχών, αλλά και των παιδιών που ανατίθεντο στη φροντίδα των μοναχών. Αξίζει να σημειωθεί ότι η καλλιέργεια αυτή δεν μπορούσε να αποκτηθεί πουθενά αλλού, χωρίς παράλληλα να εγκαταλειφθεί το χριστιανικό πρότυπο ζωής. Τα σχολεία των επισκοπών, παρότι είχαν ιδρυθεί πρωτίστως για τη μόρφωση υποψηφίων κληρικών, δέχονταν και κοσμικούς λογίους. Τα ενοριακά σχολεία, ενώ βέβαια στόχευαν στην ενθάρρυνση των κλήσεων στην ιερατική ζωή, είχαν διαταχθεί ρητά να μην αρνούνται στους μαθητές τους το δικαίωμα του έργου βίου. Είναι αλήθεια πως, παρότι τα σχολεία των επισκοπών και τα ενοριακά σχολεία συνέβαλαν με αυτό τον τρόπο στην εκπαίδευση των λαϊκών, τα μοναστήρια ανέλαβαν το μεγάλο μερίδιο του φορτίου της εκπαίδευσης των λαϊκών κατά τον πρώιμο Μεσαίωνα.

Νομοθεσία των μοναστηριών αναγνώριζε την ύπαρξη, μέσα στα μοναστήρια, παιδιών που προορίζονταν να εκπαιδευθούν για τον κόσμο και όχι για τη μοναστική ζωή. Για πρώτη φορά τον 9ο και 10ο αιώνα συναντάμε τη διάκριση ανάμεσα σε «εσωτερικά» και σε «εξωτερικά» σχολεία. Στα εσωτερικά σχολεία, οι μαθητές επρόκειτο να γίνουν μέλη της μοναχικής κοινότητας και κάποιους μάλιστα τους εμπιστεύονταν

οι γονείς τους στο μοναστήρι σε τρυφερή ηλικία. Στα εξωτερικά σχολεία μαθήτευαν παιδιά χωρικών από γειτονικές περιοχές καθώς και τέκνα ευγενών. Πολλές αναφορές του μοναστικού κανονισμού στους μαθητές αυτής της κοινωνικής τάξης τονίζουν την υποχρέωση να αντιμετωπίζονται όλοι με δικαιοσύνη και χωρίς να υπολογίζεται το κοινωνικό στρώμα όπου ανήκουν. Παρόμοια συνήθεια υπήρχε όσον αφορά νεαρά κορίτσια σε μοναστήρια γυναικών.

Παρόλο που πολύς κόσμος γνωρίζει γενικά ότι οι Βενεδικτίνιοι, προπάντων, μοναχοί εργάστηκαν για την διατήρηση μεγάλου μέρους της γραμματείας του αρχαίου κόσμου, δεν είναι αρκετά γνωστή η μοναστηριακή παράδοση και η ουσιαστική συμβολή της στην οικοδόμηση του δυτικού πολιτισμού. Οπωσδήποτε, τα μεσαιωνικά μοναστήρια συνέβαλαν στη διάνοηση και στον πολιτισμό, εντούτοις δεν μπορούμε να παραβλέψουμε τη σπουδαιότερη συμβολή τους στην καλλιέργεια των λεγόμενων πρακτικών τεχνών. Η χειρωνακτική εργασία είχε κεντρικό ρόλο στη μοναστική ζωή, καθώς η δύσκολη και καθόλου ελκυστική σωματική εργασία αποτελούσε για τους μοναχούς ένα μέσο απονέκρωσης της σάρκας και δίαυλο χάρης, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις καθαρισμού και αποκατάστασης της γης. Οι μοναχοί αναπτύχθηκαν σε δύσκολες γεωγραφικά περιοχές, καθώς δέχονταν τις προκλήσεις που αυτές οι περιοχές προέβαλλαν. Αν μια βαλτώδης περιοχή δεν είχε καμία αξία, εκείνοι κατάφεραν να την αποστραγγίσουν και σύ-

Το Πανεπιστήμιο των Ιησουιτών "Loyola" του Σικάγου.

Αναπαράσταση του μεσαιωνικού Scriptorium.
Μαδρίτη, Βιβλιοθήκη του San Lorenzo de El Escorial, 14ος αιώνας.

νομα, από πηγή μόλυνσης και ασθενειών, την μετέτρεπαν σε καλλιεργήσιμα εδάφη. Οφείλουμε την αγροτική αποκατάσταση μεγάλου μέρους της Ευρώπης στους μοναχούς, οι οποίοι φρόντιζαν και για την εκτροφή βοοειδών και αλόγων, για τη διατήρηση των δασών, καθώς και για τη φύτευση δέντρων. Ειδικά όσον αφορά τους Βενεδικτίνους μοναχούς, κάθε μοναστήρι ήταν και γεωργική σχολή για ολόκληρη την περιοχή. Οπουδήποτε κι αν πήγαιναν, εισήγαγαν καλλιέργειες ή μεθόδους παραγωγής που οι άνθρωποι εκεί δεν είχαν δει πριν. Αλλού εισήγαγαν τη μελισσοκομία, αλλού την παρασκευή μπίρας, γαλακτοκομικών προϊόντων και αλλού τη βελτίωση της αναπαραγωγής οικόσιτων ζώων. Αποθήκευαν νερό από πηγές, ώστε να το διανέμουν σε περιόδους ξηρασίας στους κατοίκους των γύρω περιοχών. Η Σουηδία οφείλει το εμπόριο καλαμποκιού στους μοναχούς, η Ιρλανδία την αλιεία σολομού, ενώ στη Λομβαρδία της Ιταλίας οι χωρικοί έμαθαν την άρδευση από τους μοναχούς. Στην Πάρμα παρασκευαζόταν τυρί, ενώ σε πολλά μέρη οι μοναχοί δημιούργησαν εξαιρετικούς αμπελώνες και ήταν πρωτοπόροι στην παραγωγή κρασιού και μπίρας.

Οι Σιστερκιανοί μοναχοί, κλάδος των Βενεδικτίνων, είναι γνωστοί για την τεχνολογική εκλέπτυνσή τους. Χάρη στο μεγάλο δίκτυο επικοινωνίας που υπήρχε ανάμεσα στα διάφορα μοναστήρια, η τεχνολογία μεταδόθηκε ταχύτατα. Οι Σιστερκιανοί μοναχοί στο Clairvaux της Γαλλίας μάζαφσαν μια αναφορά του 12ου αιώνα, που αφορά στη χρήση της ενέργειας

από υδρορροές και που αποκαλύπτει το εκπληκτικό εύρος της χρήσης μηχανημάτων στην Ευρώπη. Ο κόσμος της κλασικής αρχαιότητας δεν είχε υιοθετήσει μηχανήματα για «βιομηχανική» χρήση, όμως ο μεσαιωνικός κόσμος το έκανε. Η Σιστερκιανή μοναχική κοινότητα γενικά έφτιαχνε το δικό της εργοστάσιο, καθώς οι μοναχοί χρησιμοποιούσαν την ενέργεια των νερών για το άλεσμα του σιταριού, το κοσκίνισμα αλευριού, το πλέξιμο και το πλύσιμο υφασμάτων και τη βυρσοδεψία. Στην Ευρώπη κατά τον 12ο αιώνα υπήρχαν 742 Σιστερκιανά μοναστήρια! Τόσες φορές αντιγράφηκε αυτή η αναφορά του 12ου αιώνα για τη χρήση της υδροκινητικής ενέργειας, αφού παρατηρείται ο ίδιος βαθμός τεχνολογικών επιτευγμάτων σε όλα τα μοναστήρια. Οι Σιστερκιανοί μοναχοί ήταν επίσης γνωστοί για τις δεξιότητές τους στη μεταλλουργία. Παρότι χρειαζόνταν σίδηρο για δική τους χρήση, αργότερα διέθεταν προς πώληση το περίσσειμά τους. Πράγματι, από τα μέσα του 13ου ως και τον 17ο αιώνα, οι Σιστερκιανοί είχαν ηγετική θέση ως παραγωγοί σιδήρου στην Καμπανία της Γαλλίας και χρησιμοποιούσαν τη σκωρία από τις καμίνους ως λίπασμα. Ένας Γάλλος ερευνητής γράφει: «Πράγματι, είτε επρόκειτο για την εξόρυξη αλατιού, μολύβδου, σιδήρου, αλουμίτη ή γύψου είτε για τη μεταλλουργία, τη λατόμηση μαρμάρου, τη λειτουργία εργαστηρίων μαχαιροποιίας, την υαλοργία ή τη σφυρηλάτηση μεταλλικών πλακών, δεν υπήρχε καμία δραστηριότητα, στην οποία οι μοναχοί δεν έδειχναν δημιουργικότητα και πνεύμα έρευνας. Χρησιμοποιώντας την εργασία τους, την εξέλιξαν μέχρι τελειότητας. Η μοναστική τεχνολογία διαδόθηκε σε ολόκληρη την Ευρώπη». Ένα από τα σημαντικά στοιχεία είναι ότι οι Σιστερκιανοί ηγούμενοι των μοναστηρίων συναντιούνταν κάθε χρόνο και είχαν τα μέσα, για να μοιράζονται τις πνευματικές αναζητήσεις τους και τις τεχνολογικές εξελίξεις που πραγματοποιούνταν σε ολόκληρη την ήπειρο. Η παύση των μοναστηρίων και οι κατασχέσεις από τον Ερρίκο Η' διέκοψαν αυτό το δίκτυο μετάδοσης τεχνολογικών γνώσεων.

Η συμβολή των μονών, η οποία είναι ιδιαίτερα γνωστή, αφορά στην αντιγραφή ιερών και κοσμικών χειρογράφων. Αποδιδόταν ιδιαίτερη τιμή στο έργο αυτό και σε όσους το αναλάμβαναν. Οι μοναχοί εκτιμούσαν την κλασική κληρονομιά πολύ περισσότερο απ' όσο φαντά-

ζεται ο μέσος άνθρωπος σήμερα. Στη βιβλιοθήκη των μοναστηρίων και στο scriptorium, το ξεχωριστό δωμάτιο που χρησιμοποιείτο για την αντιγραφή των κειμένων, οφείλει η αρχαία γραμματεία το γεγονός ότι μεταδόθηκε σε εμάς σήμερα, αν και συχνά οι βιβλιοθήκες και τα σχολεία των καθεδρικών ναών έπαιζαν εξίσου σημαντικό ρόλο σε αυτό.

Έλος, καθώς προαναφέρθηκε, το έργο της εκπαίδευσης ανήκε κατά μεγάλο βαθμό στα μοναστήρια. Το πρόγραμμα σπουδών στα μοναστηριακά σχολεία περιελάμβανε μαθήματα γραμματικής, ρητορικής, διαλεκτικής, αριθμητικής, γεωμετρίας, αστρονομίας και θεωρία μουσικής. Πέραν τούτων, οι μοναχοί καλλιεργούσαν την επιστήμη και την τέχνη της ιατρικής θεραπείας, ενώ έδιναν την προσοχή τους στη γεωργία, στην οικοδομή και στις διακοσμητικές τέχνες. Με ιδιαίτερη φροντίδα μετέγραψαν τους Κλασικούς, όπως και καθαρά εκκλησιαστικά έργα που είχαν περιέλθει στα χέρια τους. Κατά την επιτέλεση αυτής της εργασίας, ανέπτυξαν την τέχνη της καλλιγραφίας σε βαθμό τελειότητας. Οι μοναχοί ήταν επίσης χρονογράφοι, καθώς κατέγραφαν χρόνο με το χρόνο τα σημαντικά γεγονότα όχι μόνο της ζωής της κοινότητάς τους, αλλά και ευρύτερα της Εκκλησίας και του πολιτικού κόσμου. Στα μοναστηριακά σχολεία, οι επικεφαλής δάσκαλοι είχαν έναν αριθμό βοηθών και η μέθοδος διδασκαλίας επηρεαζόταν κατά πολύ από την έλλειψη βιβλίων και από την ανάγκη να παραδοθεί χωρίς εκπτώσεις η κληρονομία του παρελθόντος. Ο επικεφαλής υπαγόρευε και οι μαθητές δεν έγραφαν μόνο το κείμενο, αλλά κατέγραφαν και τις εξηγήσεις ή τα σχόλια του δασκάλου.

Η εκπαίδευση που προσφερόταν στους λαϊκούς στα μοναστηριακά σχολεία ήταν εντελώς αφιλοκερδής, και αυτό είναι προφανές από το διάταγμα του Επισκόπου Θεόδουλου της Ορλεάνης κατά τον 8ο αιώνα, καθώς και από άλλα έγγραφα. Όταν, στην πόλη Τουρ της Γαλλίας, στο εξωτερικό σχολείο συχνάζαν πλούσιοι μαθητές, των οποίων οι δωρεές προς το μοναστήρι έθιταν τους φτωχότερους μαθητές σε ξεκάθαρα υποδεέστερη θέση, ο επίσκοπος εκείνης της έδρας προσέφερε μια γενναιοδωρη δωρεά στους μοναχούς, που θα την χρησιμοποιούσαν για τη συντήρηση φτωχών μαθητών. Η Καρολίγγειος αναβίωση της εκπαίδευσης δεν

επηρέασε μόνο τα εσωτερικά σχολεία των μοναστηρίων, αλλά και τα εξωτερικά. Κατά τη βασιλεία των διαδόχων του Καρλομάγνου, επίσκοποι και ποντίφικες, με μια σειρά διαταγμάτων, έδειξαν το ενδιαφέρον τους για τη διατήρηση τόσο των ιερατικών σχολείων, όσο και των σχολείων «για τη μελέτη των γραμμάτων». Το εξωτερικό σχολείο κατά την εποχή αυτή είχε πλέον γίνει αναγνωρισμένος θεσμός, όπου συχνάζαν τα παιδιά των αγροτών γειτονικών στα μοναστήρια περιοχών, όχι από προνόμιο, αλλά από ελεύθερα αναγνωρισμένο δικαίωμα.

Η αφοσίωση των μοναχών στην ανάγνωση, στη γραφή και στην εκπαίδευση, με την καθιέρωση σχολείων, δεν διασφάλισε μόνο τη διατήρηση της γνώσης και του πολιτισμού κατά τα σκοτεινά χρόνια των βαρβαρικών επιδρομών, αλλά έθεσε και τις βάσεις για τα πανεπιστήμια. Οι μοναχοί ήταν οι στοχαστές και φιλόσοφοι εκείνης της εποχής και έδωσαν μορφή στην πολιτική και θρησκευτική σκέψη. Σε αυτούς, μεμονωμένα αλλά και συλλογικά, οφείλεται η παράδοση της συνέχειας της σκέψης και του πολιτισμού του αρχαίου κόσμου κατά τον Μεσαίωνα και τη σύγχρονη εποχή.

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ, ΣΧΟΛΕΙΑ ΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΑ

Εκινώντας από τον 13ο αιώνα, τα σχολεία αυτά μοιράζονταν το έργο της εκπαίδευσης με τα μοναστηριακά και τα καθεδρικά σχολεία. Ήταν εκκλησιαστικά ιδρύματα, διοικούνταν από κληρικούς και ασχολούνταν με το έργο της εκπαίδευσης υπό τη διεύθυνση της Εκκλησίας. Τα σχολεία πόλεων αρχικά αντιμετώπισαν την αντίθεση των δασκάλων των μοναστηριακών και καθεδρικών σχολείων, παρότι και εκείνα υπόκειντο στον έλεγχο κληρικών. Ένα Διάταγμα του πάπα Αλεξάνδρου Γ' απαγόρευε σε οποιονδήποτε ηγούμενο να εμποδίσει οποιονδήποτε επικεφαλής δάσκαλο να αναλάβει την ευθύνη σχολείου σε πόλη ή προάστιο «εφόσον η γνώση είναι δώρο από τον Θεό και το τάλαντο είναι δωρεάν». Προς τα τέλη του Μεσαίωνα, η υπηρεσία του εκκλησιαστικού δασκάλου έγινε τόσο σημαντική, ώστε ιδρύθηκαν κοινότητες κληρικών με ρητό σκοπό να αφιερώσουν τη ζωή τους στα καθήκοντα της στοιχειώδους εκπαίδευσης. Η γνω-

στότερη από αυτές τις κοινότητες είναι εκείνη των «Αδελφών της Κοινής Ζωής», που ιδρύθηκε από τον Gerard Groot (1340-1384) στην ολλανδική πόλη Deventer. Σύντομα επεκτάθηκε και σε άλλες πόλεις της Ολλανδίας και της Βόρειας Γερμανίας. Στην κοινότητα αυτή ανήκε και ο γνωστός Θωμάς Κέμπις, συγγραφέας της «Μίμησης του Χριστού». Αναγνωρίζεται εκ μέρους όλων των ιστορικών που βλέπουν χωρίς προκαταλήψεις τη μεγάλη εκπαιδευτική προσφορά της Καθολικής Εκκλησίας το γεγονός ότι αυτές οι ποικίλες ρυθμίσεις για την εκπαίδευση, όχι μόνο του κλήρου, αλλά και των λαϊκών ανταποκρίνονταν στις εκπαιδευτικές ανάγκες εκείνης της εποχής και ήταν επαρκείς όσον αφορά τις περιστάσεις εκείνες. Η συσσώρευση ιστορικών γνώσεων επί του θέματος αυτού δικαιολογεί τον ισχυρισμό ότι η Καθολική Εκκλησία, κατά τους μεσαιωνικούς χρόνους, παρείχε γενναϊόδωρη στήριξη για τη μόρφωση των μαζών τόσο στο επίπεδο της στοιχειώδους εκπαίδευσης, όσο και των ανώτερων σπουδών, οποτεδήποτε και οπουδήποτε οι πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες δεν ήταν τόσο αντίξοες και αντίθετες ώστε να ματαιώσουν τις εκπαιδευτικές προσπάθειές της.

Κατά τον 11ο αιώνα, πολυάριθμα σχολεία ρητορικής και διαλεκτικής δείχνουν ότι ακόμη και στις υψηλότερες βαθμίδες εκπαίδευσης, παρά το γεγονός ότι οι δάσκαλοι ήταν πάντοτε κληρικοί, οι λαϊκοί ήταν ευπρόσδεκτοι και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα ποτέ δεν τους αρνήθηκαν τη μόρφωση. Όπως έχουν καταδείξει οι ιστορικοί, το γεγονός ότι οι αναφορές στη λαϊκή και στοιχειώδη εκπαίδευση στα τοπικά συμβούλια της Εκκλησίας δεν διατηρήθηκαν πάντοτε εξηγείται από το γεγονός ότι τα εκκλησιαστικά σχολεία στοιχειώδους εκπαίδευσης της Εκκλησίας ήταν πλέον καθιερωμένο γεγονός.

Η παράδοση των καθολικών σχολείων είναι μεγάλη ιδιαίτερος στην Αγγλία, όπως και στη Σκοτία. Ο αριθμός σχολείων αναλογικά με τον πληθυσμό της χώρας λίγο πριν τη Μεταρρύθμιση ήταν πολύ μεγάλος, αλλά και η φοίτηση σε αυτά ήταν εξίσου μεγάλη. Ιστορικοί επισημαίνουν την υποχρέωση της Αγγλίας προς την Εκκλησία, αφού προώθησε επιμελώς την εθνική εκπαίδευση, μια εκπαίδευση στην οποία είχαν πρόσβαση όλες ανεξαιρέτως οι κοινωνικές τάξεις.

Πριν τη Μεταρρύθμιση, επίσης, εκπαιδευτικοί θεσμοί θεμελιώθηκαν και υποστηρίχθηκαν από την Εκκλησία στη Γαλλία, στη Γερμανία, στην Ιταλία και σε άλλα μέρη της Ευρώπης. Θα πρέπει να αναφερθεί ότι και γυναίκες λαϊκές έλαβαν τη μόρφωσή τους σε μοναστηριακά σχολεία του 9ου και των επόμενων αιώνων. Θυγατέρες ευγενών οικογενειών λάμβαναν τη μόρφωσή τους κατά κανόνα από ιδιωτικούς δασκάλους, που ήταν κυρίως κληρικοί.

Ο συχνός ισχυρισμός ότι κατά τη διάρκεια του Μεσαίωνα η μάθηση δεν είχε θέση ανάμεσα στους λαϊκούς και ότι ακόμη και η στοιχειώδης γνώση των γραμμάτων ήταν προνόμιο του κλήρου, δεν υποστηρίζεται από την προσεκτική εξέταση των ιστορικών αρχείων.

Σε κάποιες περιπτώσεις, τα σχολεία εξαφανίστηκαν μαζί με τα ιδρύματα με τα οποία συνδέονταν. Η κατάσχεση μοναστηριών, η παύση των δωρεών με τις οποίες κάποια σχολεία είχαν ιδρυθεί, η απομάκρυνση άλλων από τον έλεγχο της εκκλησιαστικής εξουσίας, η καταστολή της λειτουργίας καθεδρικών ναών και η κατάσχεση των ιδιοκτησιών και των περιουσιών τους από τους κρατούντες, ήταν η άμεση αιτία της παύσης αυτού του είδους εκπαιδευτικής δραστηριότητας από την Εκκλησία κατά τη Μεταρρύθμιση και έπειτα. Σε διαμαρτυρούμενες χώρες, αυτά τα γεγονότα έλαβαν χώρα στη διάρκεια του 15ου και 16ου αιώνα. Στη Γερμανία, για παράδειγμα, σε κάποια κρατίδια επιτεύχθηκε ένας συμβιβασμός με την αναγνώριση τόσο των διαμαρτυρούμενων όσο και των καθολικών «ομολογιακών» σχολείων, καθώς και με τον καταμερισμό των σχολικών κεφαλαίων, διακανονισμός ο οποίος διήρκεσε μέχρι τις αρχές του 19ου αιώνα. Στη Γαλλία, οι κατασχέσεις ξεκίνησαν με τη Γαλλική Επανάσταση. Στην Ιταλία, την Ισπανία και την Πορτογαλία, η παύση της λειτουργίας σχολείων ξεκίνησε κατά τα μέσα του προηγούμενου αιώνα. Πέρα από το ζήτημα της βασικής δικαιοσύνης - το ζήτημα της παραβίασης του αυστηρού δικαιώματός τους να κατέχουν τη δική τους γη και τα δικά τους κεφάλαια, που οι εκκλησιαστικοί φορείς κατείχαν όταν κατασχέθηκε η περιουσία τους και αναστάλη η λειτουργία των σχολείων τους - τώρα αναδυόταν το ζήτημα του δικαιώματος του διδάσκειν, το δικαίωμα της Εκκλησίας να ιδρύει και να συντηρεί ιδιωτικά σχολεία, καθώς και το φερόμενο απο-

κλειστικό δικαίωμα του Κράτους να εκπαιδεύει τους πολίτες του.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ

Τα πανεπιστήμια εμφανίστηκαν στην Ευρώπη κατά το Μεσαίωνα, ενώ αναπτύχθηκαν και ωρίμασαν στους κόλπους της Καθολικής Ευρώπης. Επρόκειτο για ένα εντελώς νέο φαινόμενο - δεν υπήρξε τίποτα παρόμοιο κατά την Αρχαία Ελλάδα ή τη Ρώμη. Ο θεσμός που αναγνωρίζουμε σήμερα με τις σχολές του, τα προγράμματα σπουδών, τις εξετάσεις και τα πτυχία, καθώς και η γνωστή διάκριση ανάμεσα σε προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές, προέρχονται απευθείας από το μεσαιωνικό κόσμο. Δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι η Εκκλησία έκανε τόσα πολλά ώστε να προωθήσει το πανεπιστημιακό σύστημα, καθώς ήταν ο μόνος θεσμός στην Ευρώπη που έδειξε συνεπές ενδιαφέρον για τη διατήρηση και την καλλιέργεια της γνώσης.

Για όσα πανεπιστήμια έχουν καταστατικό λειτουργίας κατά τη διάρκεια του 13ου αιώνα, υπάρχουν ακριβή στοιχεία. Αλλά οι απαρχές των παλαιότερων του 13ου αιώνα πανεπιστημίων είναι ασαφείς, και εξαιτίας του γεγονότος αυτού, προέκυψαν διάφοροι θρύλοι που συνδέονται με την προέλευσή τους. Ως παραδείγματα αναφέρουμε ότι το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης λέγεται πως ιδρύθηκε από το Βασιλιά Αλφρέδο, το Πανεπιστήμιο των Παρισίων από τον Καρλομάγνο και το Πανεπιστήμιο της Μπολόνια από τον Θεοδόσιο Β' (433 μ.Χ.). Αυτοί οι μύθοι πλέον απορρίπτονται από τους ιστορικούς, ωστόσο εκείνο που είναι γνωστό είναι ότι κατά τον 11ο και 12ο αιώνα, έλαβε χώρα μια αναβίωση των σπουδών: της ιατρικής στο Σαλέρνο, της νομικής στη Μπολόνια και της θεολογίας στο Παρίσι. Επιπλέον, θα πρέπει να αναφερθεί πως τα πανεπιστήμια των Παρισίων και της Μπολόνια ξεκίνησαν ως καθεδρικά σχολεία, ενώ η Οξφόρδη και το Κέιμπριτζ ως ανεπίσημες συγκεντρώσεις καθηγητών και φοιτητών.

Ο όρος Universitas κατά το Μεσαίωνα αποτελούσε νομικό όρο και υποδήλωνε μια εταιρεία στο σύνολό της, δηλαδή αναφερόταν στην εταιρική ιδιότητά της. Καθώς αναφερόταν σε κάποιο σχολείο, ο όρος αυτός δεν σήμαινε ένα σύνολο από όλες τις επιστήμες, αλλά μά-

λον ολόκληρη την ομάδα των ατόμων που είχαν επιστημονικές επιδιώξεις και συμμετείχαν σε ένα δεδομένο ίδρυμα, δηλαδή ολόκληρο το σώμα καθηγητών και φοιτητών. Σε επίσημα έγγραφα που σχετίζονται με το Παρίσι και την Μπολόνια, αυτή είναι η έννοια του όρου. Σταδιακά, ωστόσο, ο όρος χρησιμοποιήθηκε αδιακρίτως για να υποδηλώσει έναν εκπαιδευτικό θεσμό.

Τα πρώτα πανεπιστήμια αναπτύσσονταν κατ'έθιμο. Από αυτά πολύ σύντομα δημιουργούνταν καινούργια πανεπιστήμια, είτε δια μεταφοράς είτε δια επίσημης εγκαθίδρυσης. Καθώς αρχικά δεν διέθεταν κτίρια όπως αυτά που βλέπουμε σήμερα, ήταν πολύ εύκολο για καθηγητές και φοιτητές να μετακινούνται, εφόσον έμεναν ανικανοποίητοι από το μέρος όπου δραστηριοποιούνταν. Τέτοιες μετακινήσεις προκαλούνταν και από συγκρούσεις με την πόλη, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις που κάποια ανταγωνιστική πόλη προσέφερε κίνητρα για τέτοιου είδους κινήσεις. Έτσι εξηγούνται οι αποσχίσεις από την Μπολόνια στην Πάδουα ή η μετακίνηση από την Οξφόρδη στο Κέιμπριτζ. Άλλοτε, βέβαια, έπαιζαν ρόλο άλλες αιτίες: τα προνόμια που απολάμβαναν τα πρώτα πανεπιστήμια οδήγησαν άλλες πόλεις να αναζητήσουν παρόμοια πλεονεκτήματα, προκειμένου να διατηρήσουν τους καθηγητές τους εκεί, ή ακόμη και να προσελκύσουν άλλους, αυξάνοντας έτσι την τοπική ευημερία και το κύρος τους.

Η Μπολόνια και το Παρίσι αποτέλεσαν πρότυπο για τους νέους εκπαιδευτικούς οργανισμούς που δημιουργούνταν, οι οποίοι ανα-

Το Καθολικό Πανεπιστήμιο του Λούμπλιν, Πολωνία.

Η Κεντρική Βιβλιοθήκη του Καθολικού Πανεπιστημίου της Λουβαίν, Βέλγιο.

ζητούσαν προνόμια από τον πάπα ή τον πολιτικό ηγεμόνα. Πράγματι, λοιπόν, έγινε σύνηθες το καταστατικό των παπών να περιλαμβάνει μια καθορισμένη διατύπωση που χορηγούσε στο νέο πανεπιστήμιο «τα ίδια προνόμια, ασυλίες και ελευθερίες τις οποίες απολαμβάνουν οι καθηγητές και λόγιοι των Παρισίων» ή της Μπολόνια. Η Οξφόρδη και το Κέιμπριτζ κατά μεγάλο βαθμό διαμορφώθηκαν σύμφωνα με το Παρίσι. Η Γλασκώβη σύμφωνα με την Μπολόνια. Τον τύπο των Παρισίων ακολούθησαν τα πρώιμα γερμανικά πανεπιστήμια, η Πράγα, η Βιέννη και άλλα πανεπιστήμια, που όμως σύντομα απέκλιναν από τον αρχικό τύπο. Ως πρυτάνεις των πανεπιστημίων επιλέγονταν καθηγητές από οποιαδήποτε πανεπιστημιακή σχολή, ενώ τα κολέγια παρέμεναν υπό τον έλεγχο του πανεπιστημίου, που κρατούσε στα δικά του χέρια την εκπαίδευση. Από την άλλη πλευρά, στην Ιρλανδία τα πρώτα βήματα για την καθιέρωση πανεπιστημίου έγιναν από τον Αρχιεπίσκοπο Δουβλίνου το 1320, που ίδρυσε ένα πανεπιστήμιο στον Καθεδρικό ναό του αγίου Πατρικίου, με έγκριση από τον πάπα Ιωάννη ΚΒ'.

Προκειμένου να αναγνωρισθεί ένα συγκεκριμένο μεσαιωνικό σχολείο ως πανεπιστήμιο, αναζητούνται ορισμένα τυπικά χαρακτηριστικά. Κατ' αρχάς, ένα πανεπιστήμιο κατείχε ένα βασικό σύνολο απαιτούμενων χειρογράφων και κειμένων, επί των οποίων οι καθηγητές έδιναν ομιλίες, προσθέτοντας και τα δικά τους σχόλια. Έπειτα, χαρακτηριζόταν από σαφώς προσδιορισμένα ακαδημαϊκά προγράμματα που διαρ-

κούσαν καθορισμένο αριθμό ετών, καθώς και από την απονομή πτυχίων. Αυτά, με τη σειρά τους, σήμαιναν ότι καινούργιοι άνθρωποι προστίθεντο στο σώμα των διδασκόντων. Και τέλος, λάμβαναν νομική αναγνώριση ως εταιρεία.

Ο ρόλος του πάπα ήταν κεντρικός, αν όχι αποκλειστικός για την εγκαθίδρυση και την ενθάρρυνση των πανεπιστημίων. Μια ένδειξη του ρόλου του πάπα ήταν, βεβαίως, η χορήγηση καταστατικού χάρτη σε κάποιο πανεπιστήμιο.

Επιπροσθέτως, ήταν αποδεκτό ότι ένα πανεπιστήμιο δεν μπορούσε να απονείμει πτυχία χωρίς την έγκριση του πάπα, του βασιλιά ή του αυτοκράτορα, αφού εκείνοι είχαν την εξουσία σε ολόκληρο τον χριστιανικό ευρωπαϊκό κόσμο. Τα πτυχία που απονέμονταν με την έγκριση εθνικών μοναρχών, από την άλλη πλευρά, θεωρούνταν έγκυρα μόνο μέσα στο βασίλειο όπου απονέμονταν. Σε κάποιες περιπτώσεις, το πτυχίο έδινε το δικαίωμα στον κάτοχό του να διδάξει οπουδήποτε στον κόσμο. Για πρώτη φορά βλέπουμε το δικαίωμα αυτό σε έγγραφο του πάπα Γρηγορίου Θ', το 1233. Η ιδέα ήταν ότι αυτοί οι μελετητές μπορούσαν να διδάξουν ελεύθερα σε άλλες σχολές της δυτικής Ευρώπης. Επρόκειτο για ένα προνόμιο που έδιναν οι ποντίφικες, και που έπαιξε σημαντικό ρόλο στην διασπορά της γνώσης και της προώθησης της ιδέας μιας διεθνούς ακαδημαϊκής κοινότητας.

Πάντως, με αφορμή τη μεγάλη σπουδαιότητα των πανεπιστημίων για τον πολιτισμό και την πρόοδο, έχει δημιουργηθεί μεγάλη συζήτηση για το αν την εξουσία για την ίδρυση των πανεπιστημίων είχε ο πάπας ή, αντίθετα, οι πολιτικοί άρχοντες, δηλαδή ο αυτοκράτορας και ο βασιλιάς. Δεν είναι ασφαλές να δεχθούμε μόνο τη μία ή την άλλη τοποθέτηση, αφού καμία δεν συμφωνεί με τα γεγονότα. Και οι δύο απόψεις στηρίζονται στη μελέτη μικρού αριθμού πανεπιστημίων και παραμένει δύσκολο να εκτιμήσουμε τις σχέσεις που είχαν Εκκλησία και Κράτος κατά τον 13ο αιώνα. Από τις παρανοήσεις στο τελευταίο αυτό σημείο, έχουν εξαχθεί λανθασμένα συμπεράσματα, όχι μόνο σε ό,τι αφορά την προέλευση των πανεπιστημίων, αλλά και σε ό,τι αφορά τη γενικότερη στάση της εποχής σχετικά με την εξουσία του πάπα και αντίστροφα. Με λίγα λόγια, δεν ισχύει ότι, σύμφωνα με την κυρίαρχη άποψη κατά τον 13ο αιώνα, μόνο ο

ΚΑΘΟΛΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Ένα ιδιωτικό πανεπιστήμιο που διαχειρίζεται η Καθολική Εκκλησία ή Καθολικές οργανώσεις, όπως τα θρησκευτικά Ινστιτούτα. Ειδικά όσα συνδέονται στενά με την Αγία Έδρα, λέγονται Ποντιφικά Πανεπιστήμια.

ΤΟ ΤΑΓΜΑ ΤΩΝ ΔΟΜΙΝΙΚΑΝΩΝ είναι το πρώτο τάγμα με ακαδημαϊκή αποστολή που ίδρυσε η Καθολική εκκλησία.

ΤΑ ΚΑΘΟΛΙΚΑ ΚΟΛΕΓΙΑ ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ δέχονται οποιονδήποτε ως μαθητή ή φοιτητή ανεξαρτήτως δόγματος ή θρησκείας, φυλής, ενθιότητας ή πολιτικής κατάστασης.

244

ΚΑΘΟΛΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΟΥ ΑΠΟΝΕΜΟΥΝ ΠΤΥΧΙΑ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΣΤΙΣ ΗΠΑ.

18

ΠΟΝΤΙΦΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ

βρίσκονται στο Κράτος του Βατικανού, και 7 Καθολικά Πανεπιστήμια στην υπόλοιπη Ιταλία

ΣΤΗ ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

το Μεξικό έρχεται πρώτο με

24 Καθολικά Πανεπιστήμια, και ακολουθεί

η Βραζιλία με **23**

ΣΤΗΝ ΑΣΙΑ

Η ΙΝΔΙΑ ΠΡΟΗΓΕΙΤΑΙ ΜΕ **16**

ΚΑΘΟΛΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ

ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ Η ΙΑΠΩΝΙΑ ΜΕ **14**

ΚΑΙ Η ΝΟΤΙΑ ΚΟΡΕΑ ΜΕ **12**

ΤΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ ΜΟΝΑΧΙΚΟ ΤΑΓΜΑ

με τον μεγαλύτερο αριθμό πανεπιστημίων παγκοσμίως, είναι το Τάγμα του Ιησού.

114

3 Σε πολλές περιπτώσεις οι ποντίφικες παρενέβησαν για να προστατεύσουν φοιτητές και καθηγητές από τις καταπατήσεις των τοπικών πολιτικών αρχών. Αναφέρουμε ένα μόνο παράδειγμα: ο καγκελάριος των Παρισίων, όταν απαίτησε από τους καθηγητές όρκο υπακοής σε εκείνον, ελέγχθηκε από τον Ιννοκέντιο Γ' (1212), και οι εξουσίες του μειώθηκαν από τη παρέμβαση των μετέπειτα παπών. Και πράγματι, έγινε πολύ κοινή πρακτική το πανεπιστήμιο να προσφεύγει στην προστασία της Αγίας Έδρας, κι αυτή η έκκλησή του είχε συνήθως επιτυχή έκβαση.

4 Σε πολλές περιπτώσεις, ιδιαίτερα στη Γερμανία, τα χρήματα των πανεπιστημίων προερχόταν κατά πολύ, αν όχι αποκλειστικά, από τα έσοδα των μοναστηριών. Πάνω από μία φορά ο πάπας παρενέβη ώστε να εξασφαλίσει την πληρωμή των μισθών των καθηγητών. Επίσης, οι ποντίφικες έθεσαν το παράδειγμα της χρηματοδότησης κολλεγίων, και αυτά, που είχαν ιδρυθεί από βασιλείς, επισκόπους, ιερείς, ευγενείς, ή πολίτες, έγιναν η κύρια πηγή οικονομικής υποστήριξης των πανεπιστημίων.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

Η Αναγέννηση, που είχε τις ρίζες της στην Ιταλία, διαδόθηκε στις βόρειες χώρες. Η εισαγωγή της στα πανεπιστήμια της Ιταλίας και της Γαλλίας δεν οδήγησε σε εξέγερση κατά της Εκκλησίας: οι πάπες ήταν οι προστάτες τους και πολλοί διακεκριμένοι Ουμανιστές παρέμεναν πιστοί στον καθολικισμό. Αντίθετά, στη Γερμανία και την Αγγλία, η Αναγέννηση συνασπίστηκε με ένα άλλο κίνημα που είχε πολύ σοβαρότερες συνέπειες. Ο Λούθηρος απέρριψε τη σχολαστική θεολογία με την πρόθεση να επιστρέψει, όπως ισχυριζόταν, στην καθαρή διδασκαλία του Ευαγγελίου, ενώ θεωρούσε τα πανεπιστήμια «εργαστήρια του διαβόλου». Οι βίαιες θεολογικές συζητήσεις που προέκυψαν από τη μεταρρύθμιση της διδασκαλίας είχαν καταστροφικά αποτελέσματα και στη ζωή των πανεπιστημίων: κάποια έκλεισαν τις πόρτες τους και σχεδόν όλα βρέθηκαν υπό τον κίνδυνο διά-

λυσης λόγω έλλειψης σπουδαστών. Ο Μελάγχθων, φίλος του Λούθηρου και βασικός ηγέτης του λουθηρανικού ανασχηματισμού, μεταρρύθμισε τα υπάρχοντα πανεπιστήμια και οργάνωσε τα νέα. Τα πανεπιστήμια έγιναν κρατικά ιδρύματα υπό τον έλεγχο κοσμικών ηγεμόνων.

Κατά συνέπεια, τα πανεπιστήμια έχασαν μεγάλο μέρος του διεθνούς χαρακτήρα τους και αναδύθηκε πλήθος ιδρυμάτων, περιορισμένων στο δικό τους έδαφος και αφιερωμένων στις πεποιθήσεις των ιδρυτών τους. Κατά τον 16ο και 17ο αιώνα, η παραδοσιακή οργάνωσή τους διατηρήθηκε. Αλλά η κλασική μόρφωση βρισκόταν σε κάμψη και ελάχιστη πρόοδος είχε σημειωθεί σε άλλους τομείς.

Στο μεταξύ, οι κλασικές σπουδές, που είχαν εισαχθεί από την Ιταλία, ήδη είχαν καλλιεργηθεί στην Οξφόρδη. Το κίνημα της Αναγέννησης προωθήθηκε στο Κέιμπριτζ από τη διδασκαλία του Εράσμου. Ωστόσο, βρισκόμαστε στην εποχή της βασιλείας του Ερρίκου Η', που ήθελε να χωρίσει από τη σύζυγό του, την Αικατερίνη της Αραγονίας. Η κίνησή του αυτή, που τον οδήγησε σε μετωπική σύγκρουση με τον πάπα, είχε τεράστιο αντίκτυπο σε όλους τους τομείς της ζωής στην Ευρώπη. Τα δύο περίφημα πανεπιστήμια της Αγγλίας τάχθηκαν υπέρ του βασιλιά και, εν τέλει, δήλωσαν υπέρ του διαχωρισμού τους από τη Ρώμη, που επισφραγίστηκε το 1534. Η διδασκαλία κανονικού δικαίου καταργήθηκε και η σύληση των μοναστηριών που είχαν στεγάσει πολλούς από τους φτωχότερους σπουδαστές μείωσε τους αριθμούς στα πανεπιστήμια. Το 1549, ο βασιλιάς της Αγγλίας αφαίρεσε από τα καταστατικά κάθε ίχνος παπισμού. Μέσα σε πνεύμα εικονοκλασίας, οι βωμοί, οι εικόνες και αγάλματα στα παρεκκλήσια των κολλεγίων καταστράφηκαν και πολλά πολύτιμα χειρόγραφα των βιβλιοθηκών κήκαν.

Στη Σκωτία, μετά την κατάργηση της δικαιοδοσίας του πάπα και την επικύρωση της Διαμαρτυρόμενης διδασκαλίας το 1560, τα πανεπιστήμια υπέστησαν σοβαρό πλήγμα. Το 1690 τα πανεπιστήμια έγιναν κρατικά ιδρύματα, παρόλο που η οργάνωσή τους και τα προγράμματα σπουδών κράτησαν για πολύ καιρό τα μεσαιωνικά χαρακτηριστικά τους.

Φως και σύμπαν

- ♦ Το έργο Opus Majus (1267) του Φραγκισκανού Roger Bacon, ξεκίνησε την παράδοση των οπτικών στον Δυτικό κόσμο. Οι πρώτες διόπτρες εφευρέθηκαν στην Ιταλία γύρω στο 1300-μια εφαρμογή φακών που εξελίχθηκε αργότερα σε τηλεσκόπια και μικροσκόπια.
- ♦ Παρότι επικρατεί παντού η άποψη ότι ο Γαλιλαίος (+1642) καταδιώχθηκε αμείλικτα, παρακάμπτονται οι ιδιάζουσες περιστάσεις των γεγονότων που συνέβησαν, και αποσιωπείται τελείως το γεγονός ότι πέθανε στο κρεβάτι του και ότι η κόρη του έγινε μοναχή.
- ♦ Το Γρηγοριανό Ημερολόγιο (1582), που πια χρησιμοποιείται παγκοσμίως, είναι καρπός της εργασίας καθολικών αστρονόμων, όπως είναι και η ανάπτυξη της αστροφυσικής από τη φασματοσκοπία του π. Angelo Secchi (+1878).
- ♦ Η σημαντικότερη θεωρία της σύγχρονης κοσμολογίας, το Μπικ Μπαγκ, επινοήθηκε από τον καθολικό ιερέα Georges Lemaître (+1966), ιστορικό γεγονός που ποτέ δεν αναφέρεται από τα ΜΜΕ ή τα επιστημονικά βιβλία και περιοδικά.

ΓΗ ΚΑΙ ΦΥΣΗ

- ♦ Ο Καθολικός πολιτισμός συνέβαλε αξιοσημείωτα στην επιστημονική εξερεύνηση και τη χαρτογράφηση της γης με μεγάλους εξερευνητές όπως τον Μάρκο Πόλο (+1324), τον πρίγκιπα Ερρίκο τον Θαλασσοπόρο (+1460), τον Βαρθολομαίο Ντίαζ (+1500), τον Χριστόφορο Κολόμβο (+1506) και τον Φερδινάνδο Μαγγελάνο (+1521).
- ♦ Αντίθετα από το θρύλο που επινοήθηκε τον 19ο αιώνα ότι η γη είναι επίπεδη, ο Καθολικός κόσμος δημιούργησε τον πρώτο σύγχρονο επιστημονικό χάρτη: τον Padrón Real του Diego Ribeiro.
- ♦ Ιδρυτής της στρωματογραφίας ήταν ο π. Nicolas Steno (+1686).
- ♦ Η πρώτη θεωρία της εξέλιξης, μαζί με την έννοια της μετάλλαξης των ειδών και του γενεαλογικού δένδρου, αναπτύχθηκαν από έναν γάλλο Καθολικό, τον Jean-Baptiste Lamarck (+1829).
- ♦ Ο Αυγουστινιανός μοναχός Gregor Mendel (+1884) έθεσε τα θεμέλια της γενετικής μέσα από την λεπτομερή μελέτη των κληρονομημένων χαρακτηριστικών περίπου 29.000 φυτών.

Φιλοσοφία και Θεολογία

- ♦ Ο Καθολικός πολιτισμός θεωρεί την φιλοσοφία εγγενώς καλή, ενώ θεμελιώνει την θεολογία, δηλαδή την εφαρμογή της λογικής σε ό,τι αποκαλύφθηκε υπερφυσικά. Μεταξύ των σπουδαίων Καθολικών φιλοσόφων συγκαταλέγεται ο άγιος Αυγουστίνος, ο άγιος Θωμάς Ακινάτης, ο άγιος Ανσέλμος, ο μακάριος Duns Scotus, ο Σουάρεζ και ο Πασκάλ. Πιο πρόσφατοι φιλόσοφοι είναι η αγία Edith Stein, η Elizabeth Anscombe και ο Alasdair MacIntyre.
- ♦ Με δεδομένο ότι ο Θεός είναι ένας Θεός λογικής και αγάπης, οι Καθολικοί υπεράσπισαν την ελεύθερη βούληση του ανθρώπου, τη μη αναγωγή του ανθρώπου σε ύλη, την αρχή ότι ο άνθρωπος μπορεί να είναι η αυθεντική αιτία των πράξεών του, το ρόλο των αρετών για την ευτυχία, το αντικειμενικό καλό και κακό, τον φυσικό νόμο και την αρχή της μη-αντίφασης. Οι αρχές αυτές επηρέασαν ανυπολόγιστα τον πολιτισμό της διάνοησης.

II.

Τα Κολέγια των Ιησουιτών

Συνέντευξη με τον π. Pierre Salembier, ηγούμενο της Κοινότητας Ιησουιτών στην Ελλάδα

πρώην εκπρόσωπος του Γενικού Ηγουμένου για την Παγκόσμια Ένωση Αποφοίτων των Ιησουϊτικών Κολλεγίων

Π. Salembier, πότε εμφανίζονται τα πρώτα κολέγια των Ιησουιτών;

Το 1540 ιδρύεται η Συντροφία του Ιησού ή, αλλιώς, το Τάγμα των Ιησουιτών. Το πρώτο κολέγιο που ιδρύουν οι Ιησουίτες είναι στη Μεσσήνη της Σικελίας το 1551. Μετά από αυτή την ημερομηνία, ακολουθεί μια «έκρηξη» πανεπιστημιακών ιδρυμάτων από Ιησουίτες που ονομάστηκαν κολέγια, σε ολόκληρη την Ευρώπη. Γιατί όμως άρχισε αυτό; Οφείλεται σε δύο λόγους. Πρώτον, αρχικά δεν είχε προβλεφθεί κάτι τέτοιο, αλλά ο Άγιος Ιγνάτιος αναρωπιόταν διαρκώς πώς θα μπορούσε να μορφώσει νέους Ιησουίτες, ώστε να ενωθούν με την ομάδα των πρώτων Ιησουιτών. Δεν κατάφερε να βρει κάποια λύση και τότε σκέφτηκε ότι ίσως η ίδρυση εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ήταν τελικά ο τρόπος να μορφώσει νέους, που θα εισάγονταν στην αδελφότητα. Δεύτερον, προέκυψε μια τεράστια ζήτηση από μια νέα κοινωνική κατηγορία, που όμως δεν ήταν η κατηγορία των αριστοκρατών, αλλά μάλλον οι αστοί, οι άνθρωποι του Νόμου για παράδειγμα, οι οποίοι αναζητούσαν κάποια μόρφωση. Το Τάγμα, λοιπόν, έρχεται να ικανοποιήσει αυτό το αίτημα που εκκρεμεί, γιατί ως τότε υπήρχαν δύο εκπαιδευτικά ιδρύματα: οι αποκλειστικοί δάσκαλοι στις αριστοκρατικές οικογένειες και έπειτα, τα σχολεία των επισκόπων. Επομένως το Τάγμα, με αυτά τα κολέγια, δημιουργεί κάτι εντελώς καινούργιο, που συμβάλλει πολιτισμικά με νέο τρόπο.

Με ποιον τρόπο έγινε η διάδοση των κολεγίων αυτών σε ολόκληρο τον κόσμο;

Ανάλογα με την πρόοδο των ιεραποστολών του Τάγματος, διαδόθηκαν στην Ευρώπη αρχικά και πολύ γρήγορα σε όλο τον κόσμο, μέχρι την Ιαπωνία και άλλα μακρινά μέρη.

Τι συμβαίνει κατά τον 19ο αιώνα, όταν αναδύεται η κρατική εκπαίδευση;

Τον 19ο αιώνα, εκείνο που συμβαίνει είναι ότι, όταν το Τάγμα Ιησουιτών αποκαθίσταται το 1814, μετά από την κατάργησή του που κράτησε 40 χρόνια, τα εθνικά κράτη έχουν προωθήσει μια εθνική εκπαίδευση στο μεγαλύτερο μέρος της Ευρώπης και επομένως οι Ιησουίτες δεν είναι πια οι πρωτοπόροι στον τομέα της εκπαίδευσης. Αντίθετα, πρέπει να βρουν τη θέση τους πλάι σε ένα σύστημα εκπαίδευσης που ήδη έχει τεθεί σε λειτουργία. Σε ό,τι αφορά τη Γαλλία συγκεκριμένα, τα πανεπιστήμια είναι εκείνα που επιβλέπουν την κρατική εκπαίδευση και δεν επιθυμούν τους Ιησουίτες. Τότε, λοιπόν, οι Ιησουίτες, γύρω στο 1830, μετά από αίτημα των επισκόπων, ξεκινούν να σχηματίζουν ιεροσπουδαστήρια για μικρότερες ηλικίες. Μόνο γύρω στο 1850, υπό τον Ναπολέοντα Γ', περνάει ο Νόμος Falloux, που δίνει έγκριση για τη δημιουργία ιδιωτικής ή Καθολικής εκπαίδευσης. Ακριβώς εκείνη τη στιγμή, το 1850, εγκαινιάζονται τα νέα ιησουϊτικά κολέγια του 19ου αιώνα στη Γαλλία και στην υπόλοιπη Ευρώπη.

Ποια η διαφορά ανάμεσα στα κολέγια και στα πανεπιστήμια των Ιησουιτών;

Τα κολέγια απευθύνονται σε νέους έως 18 ετών, δηλαδή αφορούν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ τα πανεπιστήμια προχω-

ρούν σε περαιτέρω σπουδές. Πριν τη σύγχρονη εποχή, η απονομή πτυχίων και τα προγράμματα σπουδών εξασφαλιζόνταν από τα ιησουϊτικά ιδρύματα. Ειδικά σε ό,τι αφορά τη Γαλλία, είχε απαγορευθεί η ύπαρξη ιησουϊτικών πανεπιστημίων. Όμως στις ΗΠΑ πολύ γρήγορα υπήρξε αδειοδότηση λειτουργίας τέτοιων πανεπιστημίων.

Ποια είναι η ειδοποιός διαφορά της εκπαίδευσης που προσφέρει ένα ιησουϊτικό εκπαιδευτικό ίδρυμα στους φοιτούντες σε αυτό;

Πρέπει να ξεκαθαρίσουμε ότι οι Ιησουίτες δεν ενδιαφέρονται για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Υπάρχουν άλλα Τάγματα που εργάστηκαν στον τομέα αυτόν, όπως οι αδελφοί των Χριστιανικών Σχολείων ή οι Ουρσουλίνες. Αυτό που χαρακτηρίζει τους Ιησουίτες είναι τα λατινικά, καθώς και τα αρχαία ελληνικά. Επανερχομαι στους πρώτους χρόνους του Τάγματος, όπου η ιησουϊτική μόρφωση γίνεται στα λατινικά και στα ελληνικά. Η μόρφωση αυτή ανήκει στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και από αυτήν προκύπτει μια ελίτ. Αλλά όχι αναγκαστικά μια ελίτ αριστοκρατών. Όπως προανέφερα, ήταν κυρίως οι αστοί. Όταν επανέρχεται το Τάγμα Ιησουιτών, τον 19ο αιώνα, ενδιαφέρεται και πάλι για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, δηλαδή για τη διδασκαλία της λατινικής, γιατί μέχρι την απόκτηση του πιστοποιητικού πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης οι σπουδαστές μάθαιναν ανάγνωση, γραφή και αριθμητική.

Αυτό που χαρακτηρίζει την ιησουϊτική μόρφωση είναι η ιδιαίτερη εκπαιδευτική προσέγγιση. Μέσα στη δημόσια εκπαίδευση υπάρχει μια επιμονή στη μάθηση, ενώ στην ιησουϊτική εκπαίδευση υπάρχει μια μορφωτική διαδικασία, που περιλαμβάνει και τη θρησκευτική διάσταση. Δηλαδή, μορφώνουμε τους νέους ανθρώπους με μια χριστιανική πρακτική, μια καθολική πρακτική συγκεκριμένου τύπου, την οποία θα αποκαλούσαμε «νηφαλιότητα». Για παράδειγμα, δεν ενδιαφερόμαστε για ιδιαίτερα πολύπλοκες Θείες Λειτουργίες. Αντιθέτως, προτιμάμε την απλότητα και τη νηφαλιότητα. Και καλλιεργούμε υγιείς αξίες, με τη βλέψη να μορφώσουμε νέους που θα υπηρετήσουν τον συνάνθρωπο μέσα στην κοινωνία, στα πλαίσια αυτού του πνεύματος.

Τέχνες και αρχιτεκτονική

Η πίστη στην Ενσάρκωση του Λόγου και τη θυσία της λειτουργίας υπήρξαν οι θεμελιώδεις αρχές για την εκπληκτική συμβολή του Καθολικού κόσμου στην τέχνη και την αρχιτεκτονική, που περιλαμβάνει:

- τις σπουδαίες βασιλικές της αρχαίας Ρώμης
- τα έργα του Giotto, που ξεκίνησε τον ρεαλισμό ζωγραφίζοντας τις Φραγκισκανικές Στάσεις του Δρόμου του Σταυρού, οι οποίες ενέπνευσαν την τρισδιάστατη τέχνη και το δράμα.

ΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟ

- Οι μεταρρυθμίσεις του πάπα Γρηγορίου Ζ' έδωσαν ώθηση για το σχηματισμό των νόμων της Εκκλησίας και των κρατών της Ευρώπης.
- Η μεταγενέστερη εφαρμογή της φιλοσοφίας στους νόμους, μαζί με τα μεγάλα έργα των μοναχών, παρήγαγαν τα πρώτα πλήρη και συστηματικά όργανα δικαίου, όπου όλα τα μέρη αλληλεπιδρούν για να σχηματίσουν το όλον.
- Από την ίδρυση νομικών σχολών (Bologna 1088), αναδύθηκε το επάγγελμα του νομικού, καθώς και έννοιες όπως η «εταιρική προσωπικότητα».
- Καρποί του Καθολικού πολιτισμού είναι και οι αρχές «καλή πίστη», η αμοιβαιότητα των δικαιωμάτων, η ισότητα μπροστά στο νόμο, το διεθνές δίκαιο, η υποχρέωση της αποδείξεως ενός εγκλήματος πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας και η προστασία της ατομικής ελευθερίας του πολίτη έναντι της αυθαίρετης σύλληψης και κράτησής του (habeas corpus).

Η κοινωνική θέση των γυναικών

- Η Εκκλησία έχει τιμήσει πολλές άγιες γυναίκες, καθώς και Διδασκάλους της Εκκλησίας, ενώ καλλιέργησε σπουδαίες μοναχές.
- Ανάμεσα στις πρωτοπόρους Καθολικές γυναίκες της πολιτικής ζωής συγκαταλέγονται η Αυτοκράτειρα Ματθίλδη (+1167), η Ελεονώρα της Ακουιτανίας (+1204) και η πρώτη Βασίλισσα της Αγγλίας, Μαίρη Τυδώρ (+1558).
- Από τον Καθολικό πολιτισμό διαμορφώθηκαν πολλές από τις πρώτες γυναίκες επιστήμονες και καθηγήτριες: η Trotula του Σαλέρνο (11ος αι.), η Dorotea Bucca (+1436) που κατείχε έδρα στην ιατρική στο Πανεπιστήμιο της Μπολόνια, η Elena Lucrezia Piscopia (+1684) -πρώτη γυναίκα που έλαβε διδακτορικό στη Φιλοσοφία (1678) και η Maria Agnesi (+1799) - πρώτη γυναίκα που έγινε καθηγήτρια μαθηματικών.

- τα αναγεννησιακά έργα του μακαρίου Fra Angelico και το αδιαμφισβήτητο έργο των Leonardo da Vinci, Raffaello, Caravaggio, Michelangelo και Bernini.
- την καθιέρωση ολόκληρων ρυθμών όπως η ρωμανική, η γοτθική, η αναγεννησιακή και την μπαρόκ αρχιτεκτονική.

- ◆ Ο Καθολικός πολιτισμός επινόησε την δυτική μουσική παράδοση, από την προϋπάρχουσα εβραϊκή πρώιμη λειτουργική μουσική.
- ◆ Το Γρηγοριανό μέλος ή μονωδικό άσμα αναπτύχθηκε από τον 6ο αιώνα.
- ◆ Οι μέθοδοι για την καταγραφή των ασμάτων οδήγησαν στην επινόηση του ανεκτίμητου πενταγράμμου και του μνημονικού συστήματος εκμάθησης ανάγνωσης της μουσικής (ντο-ρε-μι) που οφείλεται στον Βενεδικτίνο μοναχό Guido di Arezzo (+1003).
- ◆ Η ανάπτυξη της ποδηφωνικής μουσικής ξεκίνησε από τον 10ο αιώνα στα σχολεία των καθεδρικών ναών.
- ◆ Ο ύμνος, το ορατόριο, η όπερα και άλλα είδη προέρχονται είτε πλήρως είτε κατά πολύ από τον Καθολικό πολιτισμό.
- ◆ Ο Haydn, πιστός Καθολικός, διαμόρφωσε κατά πολύ την ανάπτυξη της συμφωνίας και του κουαρτέτου εγχόρδων.
- ◆ Οι μορφές της λειτουργίας και η υποστήριξη της Εκκλησίας διαμόρφωσαν πολλά έργα των Monteverdi, Vivaldi και άλλων.
- ◆ Ο Mahler δανείστηκε για το κύριο θέμα της εκπληκτικής 8ης Συμφωνίας του τον παλαιότερο ύμνο της Πεντηκοστής, Veni Creator Spiritus.

III.

Αρχές της Καθολικής Εκπαίδευσης

Συνέντευξη με την κ. Δανάη Αναγνωστοπούλου, φιλόλογο.

Κυρία Αναγνωστοπούλου, είστε υπεύθυνη ποιμαντικής στη Λεόντειο Σχολή Αθηνών. Μπορείτε να μας μιλήσετε για τις βασικές αρχές που διέπουν την καθολική εκπαίδευση;

Σκοπός της καθολικής εκπαίδευσης, πέρα από την διδασκαλία των μαθημάτων και την παροχή γνωστικών εφοδίων, είναι να διδάξει το Ευαγγέλιο και να μεταδώσει τις ευαγγελικές αρχές στους νέους που φοιτούν στα σχολεία μας. Αυτό είναι το κοινό στοιχείο όλων των καθολικών σχολείων. Από εκεί και πέρα, κάθε μοναχικό τάγμα που δραστηριοποιείται στον χώρο της εκπαίδευσης, εμβαθύνει σε κάποια χαρακτηριστικά, που διαμορφώνουν την ιδιαίτερη φυσιογνωμία του. Για τους Μαριανούς ειδικότερα, τέλειο πρότυπο εκπαιδευτικού και παιδαγωγού θεωρείται η Παναγία, η οποία διαπαιδαγώγησε τον μικρό Ιησού και στάθηκε δίπλα του μέχρι το σταυρικό θάνατο, όντας πάντοτε μια διακριτική και απλή παρουσία που προσέφερε πάντοτε υπηρεσία στους γύρω της. Από αυτή τη στάση της Παναγίας απορρέουν ορισμένα χαρακτηριστικά: η συνεχής παρουσία κοντά στα παιδιά, η απλότητα, η ταπεινοφροσύνη, η αγάπη για την εργασία, η ευγενής άμιλλα, το οικογενειακό πνεύμα. Κάθε μοναχικό τάγμα που έχει ως σκοπό του την διαπαιδαγώγηση των παιδιών, παρουσιάζει ιδιαίτερα γνωρίσματα. Το κοινό στοιχείο όμως όλων των χριστιανικών ταγμάτων, όταν αναφέρονται στην εκπαίδευση παιδιών και νέων, είναι ότι στοχεύουν στην ολοκληρωμένη διαπαιδαγώγησή τους. Δεν αποσκοπούν μόνο στη μετάδοση γνώσεων, που αποτελεί φυσικά στόχο κάθε σχολείου, αλλά φροντίζουν παράλληλα και για την ανάπτυξη της πνευματικής διάστασης της προσωπικότητας των μαθητών τους.

Στην Ελλάδα περιορίζεται αυτός ο ρόλος του Καθολικού Σχολείου;

Πιστεύω πως τελικά, όχι, αυτός ο ρόλος του Καθολικού Σχολείου όχι μόνο δεν περιορίζεται, αλλά και ότι η παρουσία τους συν-

δέεται με σημαντικές ιστορικές στιγμές του τόπου μας. Έχουν διανύσει μια μεγάλη πορεία και είναι ιδιαίτερος καταξιωμένα στην συνείδηση των ανθρώπων. Γνωρίζουμε όλοι τη μεγάλη προσφορά των Καθολικών Σχολείων στην ελληνική εκπαίδευση, γιατί, παράλληλα σέβονται τις ιδιαιτερότητες της Ελλάδας, είτε αυτές είναι θρησκευτικές, είτε πολιτισμικές. Αντιθέτως, λοιπόν, θεωρώ ότι έχουν διαδραματίσει σημαντικότερο ρόλο μέσα στην ελληνική κοινωνία και αποτελούν, κατά τη γνώμη μου, γέφυρα ανάμεσα στην Καθολική και την Ορθόδοξη Εκκλησία. Μιλάμε πολύ για βήματα προσέγγισης μεταξύ Καθολικών και Ορθόδοξων. Εμείς, στα Καθολικά Σχολεία, αυτό το βιώνουμε καθημερινά. Καθολικοί και Ορθόδοξοι συνεργαζόμαστε στενά μεταξύ μας, γεγονός που έχει συμβάλει στην καλύτερη αλληλογνωριμία μας. Δεν υπάρχει ο φόβος ανάμεσά μας, καθώς εργαζόμαστε συνειδητά επάνω σε αυτά που μας ενώνουν και όχι επάνω σε όσα μας χωρίζουν. Δεν είναι τυχαίο που, τουλάχιστον στο σχολείο όπου εργάζομαι, υπάρχει ποιμαντική επιτροπή που φροντίζει ιδιαίτερα για τον χριστιανικό χαρακτήρα του σχολείου, στην οποία συνεργαζόμαστε με μεγάλη ελευθερία Ορθόδοξοι και Καθολικοί. Έχει δημιουργηθεί ένα πολύ καλό κλίμα ανάμεσά μας, ένα κλίμα εμπιστοσύνης, και νιώθουμε ότι όλοι δουλεύουμε για τον ίδιο σκοπό, χωρίς τον φόβο του διαφορετικού ή τον φόβο του προσηλυτισμού. Έτσι, ο καθένας μαθαίνει τον άλλον και εμπλουτίζεται από τον άλλον, μέσα σε ένα κλίμα ελευθερίας συνείδησης. Η εξωστρέφεια και το κοινωνικό μήνυμα της Καθολικής Εκκλησίας, που εκφράζεται και διαμέσου των έργων αλληλεγγύης, γίνονται απολύτως αποδεκτά από τους συναδέλφους, και είναι ταυτόχρονα ένα μέσο διαπαιδαγώγησης των μαθητών στις χριστιανικές αξίες. Την ίδια στιγμή, μαθαίνουμε και εμείς, οι Καθολικοί, πολλά από την πνευματικότητα της Ορθόδοξης Εκκλησίας, που πολύ συχνά μας έχει βοηθήσει να εμβαθύνουμε και να προχωρήσουμε παραπέρα.

Με ποιες μεθόδους, με ποιους τρόπους υλοποιείται η παιδαγωγική διάσταση της Καθολικής διαπαιδαγώγησης;

Αυτό γίνεται με τις ιδιαίτερες αρχές του κάθε τάγματος, που είναι παρούσες στο παιδαγωγικό τους σχέδιο. Κάθε εκπαιδευτικό τάγμα προσπαθεί να εμφυσήσει στους μαθητές του αυτά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του. Επειδή αυτά τα χαρακτηριστικά είναι απλούστατα διαφορετικοί τρόποι βίωσης του Ευαγγελίου, φυσικά συμβάλλουν στην διαπαιδαγώγηση των παιδιών. Από εκεί και πέρα, κάθε τάγμα εκπονεί ένα συγκεκριμένο παιδαγωγικό πρόγραμμα μέσα από συγκεκριμένες δραστηριότητες. Τουλάχιστον στα μαριανό σχολεία, ενδιαφερόμαστε ιδιαίτερα για τα έργα αλληλεγγύης. Συνεργαζόμαστε σε διεθνές επίπεδο με άλλα σχολεία της αδελφότητάς μας, έχουμε κοινές κατευθυντήριες γραμμές και συνεργαζόμαστε για τη διαμόρφωση ενός κοινού πλαισίου δράσης. Και μετά, με βάση τις παραμέτρους και το πολιτισμικό περιβάλλον της χώρας μας, φροντίζουμε να καταρτίσουμε τον δικό μας ποιμαντικό σχεδιασμό. Συγκεκριμένα για τα σχολεία μας, κάθε χρόνο οργανώνουμε δραστηριότητες, προκειμένου οι μαθητές μας να γνωρίσουν την προσωπικότητα, την αποστολή και το όραμα του ιδρυτή μας, καλώντας τους παράλληλα να αναρωτηθούν πώς αυτό το όραμα παραμένει επίκαιρο στις μέρες μας. Επίσης, ένα πολύ καλό ποιμαντικό εργαλείο που έχουμε είναι ένα κοινό ποιμαντικό θέμα που ορίζεται κάθε χρόνο για όλα τα σχολεία μας στην Ευρώπη. Τα παιδιά εργάζονται επάνω σε αυτό το θέμα και, με βάση αυτό, εμβαθύνουν στις χριστιανικές αξίες και δραστηριοποιούνται σε έργα αλληλεγγύης. Αυτό αφορά όλα τα παιδιά του σχολείου μας, ανεξαρτήτως δόγματος. Επιπλέον, είναι σημαντικό το γεγονός ότι το σχολείο μας είναι αφιερωμένο στην Παναγία, προς το πρόσωπο της οποίας η Ορθόδοξη Εκκλησία τρέφει μεγάλη ευλάβεια. Μέσα από συγκεκριμένες τελετές και δραστηριότητες, τιμάμε από κοινού το πρόσωπο της Θεοτόκου. Θεωρώ, λοιπόν, ότι έχουν γίνει μεγάλα βήματα. Η πλειοψηφία των συναδέλφων συμμετέχει στις δράσεις αυτές με ποικίλους τρόπους, μέσα ή και έξω από το σχολείο. Ακόμα, στο τάγμα των Μαριανών αδελφών δίνεται μεγάλη έμφαση στο ρόλο

των λαϊκών. Στο πλαίσιο αυτό έχουν ιδρυθεί αδελφότητες μαριανών εκπαιδευτικών, στις οποίες συμμετέχουν από κοινού συναδέλφοι όλων των δογμάτων. Εκεί, φροντίζουμε να αποκτήματε πνευματικούς δεσμούς και κοινά βιώματα ως μαριανό εκπαιδευτικό.

Το Καθολικό σχολείο, εκτός από τη μετάδοση της γνώσης, έχει το καθήκον να αναγγέλλει το μήνυμα του Ευαγγελίου. Υπάρχει κατήχηση στο πρόγραμμά σας;

Η κατήχηση, κατ' αρχάς, είναι έργο της ενορίας. Στο σχολείο, κατά την ώρα των θρησκευτικών για τα καθολικά παιδιά, γίνεται πραγματικά σοβαρή δουλειά. Υπάρχει ένα πρόγραμμα που ακολουθείται κάθε χρονιά, χρησιμοποιούνται όλα τα βιβλία της Αρχιεπισκοπής, και όσοι διδάσκουν θρησκευτικά σε καθολικά παιδιά είτε είναι Μαριανό αδελφοί είτε λαϊκοί, είναι άρτια καταρτισμένοι, με σπουδές θεολογίας. Αντιμετωπίζεται πολύ σοβαρά το θέμα της διδασκαλίας θρησκευτικών, και τα παιδιά το καταλαβαίνουν. Μπορεί να δει κανείς ότι όσο μεγαλώνουν και ωριμάζουν, έχουν έναν ιδιαίτερο σεβασμό για ό,τι σχετίζεται με τον χριστιανικό και μαριανό χαρακτήρα του σχολείου. Επίσης, με τα νέα προγράμματα θρησκευτικών των Ορθόδοξων μαθητών, υπάρχει σε κάποιες περιπτώσεις η δυνατότητα συνδιδασκαλίας για κάποια χριστιανικά ζητήματα που δεν άπτονται των διαφορών μας, πράγμα που δημιουργεί ένα πολύ όμορφο κλίμα ανάμεσα στους μαθητές. Αυτό που μας ενδιαφέρει πολύ είναι η καλλιέρ-

Η Λεόντειος Σχολή Αθηνών.

γεια ενός χριστιανικού κλίματος στο σχολείου. Αυτό δεν είναι έργο μόνο των θεολόγων, αλλά του συνόλου των εκπαιδευτικών. Μέσα από το παράδειγμά μας, καλούμαστε να εφαρμόσουμε τις χριστιανικές αρχές στην πράξη. Και αυτό αποδίδει καρπούς. Οι δράσεις αλληλεγγύης είναι μόνο ένας από τους τρόπους, με τους οποίους διδάσκουμε τους μαθητές.

Σήμερα πλέον βλέπουμε ότι τα Καθολικά Σχολεία έχουν εξελιχθεί πολύ κι έχουν αλλάξει...

Σίγουρα έχουν εξελιχθεί πολύ, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, ώστε να προσαρμοστούν στην εποχή τους και να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της εποχής τους. Σήμερα οι ανάγκες είναι διαφορετικές απ' ό,τι πριν από είκοσι χρόνια. Εδώ όμως μπαίνει η έννοια της διάκρισης: πρέπει να ξεχωρίσεις τι πρέπει να παραμείνει αυτούσιο και τι έχει να κάνει με την εξέλιξη κάθε εποχής, τι πρέπει να αλλάξει για να συμβαδίζει με τις απαιτήσεις του σήμερα. Αυτό είναι κάτι για το οποίο αναρωτιόμαστε διαρκώς, και σε επίπεδο επαρχίας, και σε ολόκληρο το τάγμα. Ενδιαφερόμαστε πολύ να είναι επίκαιρο το μήνυμά μας και να απαντάει στις ανάγκες των νέων του σήμερα. Μια φράση που είναι σημάδιακή, που την είχε πει ο Γενικός Ηγούμενος των Μαρσιανών, ότι για πολλά παιδιά, η μοναδική επαφή που θα έχουν με την Εκκλησία θα είναι διαμέσου των σχολείων μας. Αυτό είναι και μια πολύ μεγάλη ευθύνη, γιατί το πρόσωπο της Εκκλησίας που τα παιδιά θα γνωρίσουν μέσω ημών, θα τα επηρεάσει και είναι αυτό που θα κληθούν

Το Κολέγιο "ΔΕΛΑΣΑΛ"

είτε να ακολουθήσουν, είτε να απορρίψουν. Γι' αυτό πρέπει να είμαστε και πάρα πολύ προσεκτικοί. Ξέρω ότι πολλά από τα παιδιά μας που αποφοιτούν, έχουν μια μεγάλη αγάπη για το σχολείο τους. Επίσης πολλά από αυτά τα παιδιά επιδεικνύουν μια στάση διαθεσιμότητας και προσφοράς για το συνάνθρωπο μέσα στη ζωή τους, που σίγουρα την έχουν γνωρίσει από τα σχολικά τους χρόνια. Βλέπουμε πολλούς από τους αποφοίτους μας μετέπειτα στη ζωή τους ότι χαρακτηρίζονται από ήθος, από αξίες, από διάθεση για προσφορά, και αυτό είναι και η καλύτερη απόδειξη της επίδρασης που ασκεί η διαπαιδαγώγηση που προσφέρουν τα Καθολικά σχολεία στους μαθητές τους. Πολύ περισσότερο από το επάγγελμα που θα ακολουθήσουν, οι απόφοιτοί μας είναι ολοκληρωμένες προσωπικότητες και συχνά αποτελούν πυλώνες της κοινωνίας σε διάφορους τομείς. Εκεί έγκειται και η ουσία. Οι μαθητές που γράφονται στα σχολεία μας είναι διαφόρων ειδών. Μπορεί οι γονείς τους να τα έφεραν να μαθητεύσουν σε αυτά μόνο χάρη στην καλή φήμη των σχολείων μας όσον αφορά στα υψηλά ποσοστά επιτυχίας στις εξετάσεις και στην παροχή γνώσεων υψηλού επιπέδου. Παρόλα αυτά, θεωρώ ότι τελικά η επίδραση των σχολείων στα παιδιά είναι σημαντική. Χρόνο με το χρόνο, μέσα από πάρα πολλές δράσεις, μορφώνονται και βλέπουμε ότι τους παρέχεται ένα περιβάλλον όπου αισθάνονται άνετα, νιώθουν ότι είναι αγαπητά και αποδεκτά. Για εμάς είναι πολύ σημαντικό αυτό, γιατί το σχολείο δεν είναι μόνο γνώσεις. Για να πραγματοποιήσει τον σκοπό του, χρειάζεται να προσφέρει στα παιδιά πολλά άλλα εφόδια, και πρώτα-πρώτα να τα βοηθήσει να βρουν ένα νόημα στη ζωή τους, να ανακαλύψουν τον δρόμο τους στη ζωή. Όπως προανέφερα, η Καθολική εκπαίδευση επιδιώκει την καλλιέργεια του ανθρώπου, την ολοκληρωμένη διαπαιδαγώγησή του σε επίπεδο νοητικό, πνευματικό, ηθικό και κοινωνικό. Αυτό προσπαθούμε να κάνουμε.

IV. Η εκπαίδευση στον σημερινό κόσμο κατά την αντίληψη της Καθολικής Εκκλησίας

Υπηρετώντας την αποστολή που της ανέθεσε ο Κύριος, η Εκκλησία σταδιακά αναπτύσσει τα ποιμαντικά εργαλεία της, ώστε να γίνονται ακόμη πιο αποτελεσματικά στην αναγγελία του Ευαγγελίου και για την προώθηση μιας ολοκληρωμένης ανθρώπινης μόρφωσης. Το καθολικό σχολείο είναι ένα από αυτά τα ποιμαντικά εργαλεία: η ειδική ποιμαντική υπηρεσία του συνίσταται στη μεσολάβηση μεταξύ πίστης και πολιτισμού, δηλαδή στο να παραμένει πιστό στο Ευαγγέλιο, ενώ ταυτόχρονα σέβεται την αυτονομία και χρησιμοποιεί τις κατάλληλες μεθόδους για την κατάκτηση της ανθρώπινης γνώσης.

Στις 28 Οκτωβρίου 1965, η Β' Σύνοδος του Βατικανού εξέδωσε τη Δήλωση περί Χριστιανικής Εκπαίδευσης, *Gravissimum educationis*. Το έγγραφο αυτό περιγράφει το διακριτικό γνώρισμα ενός καθολικού σχολείου με τον ακόλουθο τρόπο: «Το καθολικό σχολείο επιδιώκει πολιτιστικούς στόχους και τη φυσική ανάπτυξη της νεολαίας κατά τον ίδιο βαθμό όπως κάθε άλλο σχολείο. Εκείνο που κάνει το καθολικό σχολείο να διαφέρει είναι η προσπάθεια δημιουργίας ενός κλίματος κοινότητας μέσα στο σχολείο, που διαπερνάται από το ευαγγελικό πνεύμα της ελευθερίας και της αγάπης. Προσπαθεί να καθοδηγή τους εφήβους με τέτοιον τρόπο ώστε η ανάπτυξη της προσωπικότητας να συμβαδίζει με την ανάπτυξη του 'νέου ανθρώπου που ο καθένας έχει γίνει μέσω του βαπτίσματος'. Προσπαθεί να φέρει σε επαφή ολόκληρο τον ανθρώπινο πολιτισμό με την καλή είδηση της σωτηρίας, ώστε το φως της πίστεως να φωτίσει όλα όσα οι μαθητές πρόκειται να μάθουν σταδιακά για τον κόσμο, τη ζωή και τον άνθρωπο».

Έτσι λοιπόν, τα καθολικά σχολεία είναι εκπαιδευτικά ιδρύματα διαφόρων τύπων, που είναι αφιερωμένα στη μόρφωση νέων ανθρώπων σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες και εξαρτώνται από την εκκλησιαστική εξουσία. Συμμετέχουν στην αποστολή της Εκκλησίας για τον ευαγγελισμό, ενσωματώνοντας στο πρόγραμμα

σπουδών τους και τη θρησκευτική παιδεία. Επομένως, το καθολικό σχολείο βρίσκει την αληθινή αιτία της ύπαρξής του στην αποστολή της Εκκλησίας. Βασίζεται σε μια εκπαιδευτική φιλοσοφία στην οποία η πίστη, ο πολιτισμός και η πρακτική ζωή εναρμονίζονται. Διαμέσου του σχολείου, η τοπική Εκκλησία ευαγγελίζεται, διαπαιδαγωγεί και συμβάλλει στην διαμόρφωση

ενός υγιούς και ηθικά φρόνιμου τρόπου ζωής ανάμεσα στα μέλη της. Ένα καθολικό σχολείο πρέπει να είναι παράδειγμα απλότητας και ευαγγελικής πτωχείας, αλλά αυτό δεν είναι ασυνεπές με το να διαθέτει τα απαραίτητα υλικά για να προσφέρει την κατάλληλη εκπαίδευση.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Εκείνο το στοιχείο που διακρίνει την καθολική εκπαίδευση είναι η ευθύνη που έχουν όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας να εκπληρώνουν τον ρόλο τους ως μάρτυρες πίστεως, με τον απώτερο στόχο να διαμορφώσουν κάθε παιδί κατάλληλα, ώστε να γίνει μαθητής του Ιησού Χριστού. Η ποιοτική ακαδημαϊκή μόρφωση είναι μόνο η αρχή της ευθύνης που μοιράζονται γονείς και σχολείο.

Η εκπαίδευση που παρέχεται σε καθολικά εκπαιδευτικά ιδρύματα εμπνέεται, κατ' αρχάς, από ένα υπερφυσικό όραμα: η καθολική εκπαίδευση προσπαθεί να διαπαιδαγωγήσει **τον άνθρωπο στην ολότητά του**, παρέχοντας υψηλή μόρφωση που ριζώνεται στις ευαγγελικές αξίες, ενώ παράλληλα συμμετέχει στην αποστολή της Εκκλησίας για τον ευαγγελισμό και παρέχει δυνατότητες στους μαθητές να βιώνουν την πίστη τους έμπρακτα, σε καθημερινή βάση. Προσφέρει το υπόβαθρο μιας αληθινής

Gravissimum educationis

και ειδικής ποιμαντικής διακονίας, όπου ο καθένας αντιμετωπίζει την πρόκληση, αλλά και ενθαρρύνεται να εξελιχθεί στην πίστη του, καθόσον αποκτά ακαδημαϊκές, κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες για την εκπλήρωση του σχεδίου του Θεού.

Τπειτα, η καθολική εκπαίδευση θεμελιώνεται πάνω σε μια χριστιανική ανθρωπολογία: είναι ριζωμένη στην πεποίθηση ότι ο Ιησούς Χριστός είναι η εικόνα του τέλειου και ολοκληρωμένου ανθρώπου. Δηλαδή, κάθε όψη της καθολικής εκπαίδευσης ενθαρρύνει **την προσωπική σχέση με τον Ιησού Χριστό** και παρέχει μια κοινωνική μαρτυρία του ευαγγελικού μηνύματος της αγάπης του Θεού και της υπηρεσίας προς τον κόσμο, ιδιαίτερα προς τους φτωχούς και περιθωριοποιημένους. Ουσιαστικά, δηλαδή, η καθολική εκπαίδευση θεμελιώνεται επάνω στον Ιησού Χριστό, που δεν ήρθε μόνο για να σώσει την ανθρωπότητα, αλλά και για να γίνει πρότυπο του τρόπου με τον οποίο θα πρέπει να ζούμε. Άρα η καθολική εκπαίδευση είναι δεσμευμένη να βοηθήσει στην ανάπτυξη ολόκληρου του ανθρώπου, αφού στον Χριστό κάθε ανθρωπίνη αξία βρίσκει την εκπλήρωση και την ενότητά της.

Το τρίτο στοιχείο της καθολικής εκπαίδευσης είναι **η ενότητα, η κοινωνία, η κοινότητα**: τα καθολικά σχολεία είναι μια κοινότητα ατόμων και μια κοινότητα πίστεως, και ο Θεός καλεί κάθε μαθητή και κάθε οικογένεια να αποτελέσουν μέρος της κοινότητας, να αλληλεπιδράσουν, να μοιραστούν τα χαρίσματά τους και να επιλύσουν

προκλήσεις, με λίγα λόγια να εξελιχθούν τόσο στις σπουδές, όσο και στην πίστη. Οι ενήλικες της κοινότητας δέχονται την ευθύνη να βοηθήσουν στη μετάδοση της πίστεως στην επόμενη γενιά μέσα από τη μαρτυρία τους. Η εκπαίδευση, λοιπόν, εκπληρώνει αυτόν τον σκοπό, με απώτερο στόχο να εργαστούν όλοι οι εμπλεκόμενοι με πνεύμα αλληλεγγύης, στενής συνεργασίας και διαλόγου, δηλαδή αναπτύσσοντας ποιοτικές διαπροσωπικές σχέσεις που αντανάκλουν το αυθεντικό νόημα της κοινότητας και μεταδίδοντας το κλίμα αυτό στους νεαρότερους.

Τέταρτον, η καθολική εκπαίδευση ενισχύει το πρόγραμμα σπουδών της με το «καθολικό πνεύμα», δηλαδή **στοχεύει στην σταδιακή ανάπτυξη των δυνατοτήτων κάθε μαθητή** - των διανοητικών, φυσικών, ψυχολογικών, ηθικών και θρησκευτικών δυνατοτήτων του - ώστε να μπορεί να κάνει ελεύθερες και ορθές επιλογές και να προετοιμαστεί για μια ζωή υπηρεσίας προς τους άλλους ανθρώπους. Για την πραγματοποίηση αυτού του στόχου, η καθολική εκπαίδευση εμπνέεται διαρκώς και καθοδηγείται από το Ευαγγέλιο, και επιθυμεί να εμψυχήσει στους μαθητές το ενδιαφέρον για τη γνώση της σοφίας και για την αναζήτηση της αλήθειας, που βασίζονται στη διδασκαλία του Χριστού. Αυτό είναι ιδιαίτερα δύσκολο, αλλά πολύ σημαντικό, γιατί απελευθερώνει τον άνθρωπο από τον απατηλό σχετικισμό που διέπει το σύγχρονο κόσμο. Επιπλέον, το καθολικό πνεύμα βοηθάει τους μαθητές να συνειδητοποιήσουν ότι καλούνται να μετασχηματίσουν την καλλιέργεια σε φως του Ευαγγελίου, καθώς πίστη και πολιτισμός συνδέονται άρρηκτα. Και ο σύγχρονος κόσμος χρειάζεται επειγόντως εκπαιδευτικά ιδρύματα που στηρίζουν και διδάσκουν την αλήθεια, εκείνη τη θεμελιώδη αξία χωρίς την οποία η ελευθερία, η δικαιοσύνη και η ανθρωπίνη αξιοπρέπεια αφανίζονται.

Τέλος, πέμπτο χαρακτηριστικό της καθολικής εκπαίδευσης είναι ότι **υποστηρίζεται από τη ζωτική ευαγγελική μαρτυρία των εκπαιδευτικών, του βοηθητικού προσωπικού και των γονέων**, από την οποία εξαρτάται η εκπλήρωση του σκοπού και της αποστολής ενός καθολικού εκπαιδευτικού ιδρύματος. Η αλληλεπίδραση των μελών μιας εκπαιδευτικής κοινότητας πίστεως, πρέπει να αποκαλύπτει και έμπρακτα το χριστιανικό μήνυμα, κάτι που είναι ουσιαστικό για τη μετάδοση της πίστεως στα παιδιά.

V.

Ο Ιησούς ως Δάσκαλος

Συνέντευξη με τον π. Σωτήρη Μαυροφίδη, βιβλιστή

Πώς βλέπουμε ο Θεός να διαπαιδαγωγεί σταδιακά τον λαό του;

Υπάρχει, πράγματι, αυτή η σταδιακή διαπαιδαγωγή. Σε μια περίοδο αρχαϊκή, η ευθύνη για παράδειγμα, ενός εγκλήματος ήταν συλλογική· διαπιστώνουμε, δηλαδή, ότι όταν κάποιος διέπραττε ένα έγκλημα, η οργή στρεφόταν προς ολόκληρη την οικογένειά του. Ο Ιεζεκιήλ κηρύττει ότι αυτό δεν θα ισχύει πια. Από εδώ και στο εξής, ο καθένας θα φέρει την ατομική του ευθύνη. Επειδή αυτό ο προφήτης το λέει στο όνομα του Θεού, σημαίνει ότι έχει συνειδηση ότι ο Θεός ακολουθεί μια εξελικτική μέθοδο διδασκαλίας, και συνεπώς μια παιδαγωγική, η οποία δεν εξαρτάται ακριβώς από τον Θεό τον ίδιο -δεν είναι ο Θεός ο ίδιος που ωριμάζει και απαγγέλλει κάτι καινούργιο, και στην περίπτωση μας την ατομική ευθύνη- αλλά είναι ο λαός που έχει ωριμάσει, και συνεπώς μπορεί να δεχθεί αυτό τον νέο ρόλο του Θεού. Αυτό μπορούμε να το διαπιστώσουμε και μέσα σε άλλα σημεία στην Παλαιά Διαθήκη, τα οποία, αναπόφευκτα, υπάρχουν και στην Καινή Διαθήκη. Δηλαδή το γεγονός ότι ιδίως στους προφητικούς κύκλους, αλλά και ευρύτερα, μελετάνε το παρελθόν στο φως του παρόντος, ώστε να τους χρησιμεύσει ως δείκτης πορείας για το μέλλον, αυτό δείχνει ότι και πάλι έχουμε μια εξελικτική κατανόηση των σχεδίων του Θεού. Υπάρχει ένα σχέδιο του Θεού, το οποίο πραγματώνεται σταδιακά, ανάλογα με το πόσο έχει ωριμάσει ο λαός, για να το δεχθεί.

Πού στοχεύει ο Θεός; Σε ποια θέματα προσπαθεί να διδάξει τον λαό του;

Ενικά σε όλα τα θέματα, διότι δεν υπάρχει κάποιο στοιχείο, κάποια πτυχή στο λαό του Ισραήλ που να θεωρείται ανεξάρτητο από

π. Σωτήρης Μαυροφίδης

τον Θεό και να εξελίσσεται ή να μην εξελίσσεται ερήμην του Θεού. Τα πάντα συμβάλλουν. Και φυσικά ο Θεός διδάσκει και σχετικά με την προσωπική ζωή, αν και στην Παλαιά Διαθήκη τονίζεται πολύ περισσότερο η συλλογική ζωή. Ενώ στην Καινή Διαθήκη τονίζεται περισσότερο η ατομική ζωή, χωρίς, φυσικά, να παραβλέπεται η συλλογικότητα.

Στην Καινή Διαθήκη, η διδασκαλία του Χριστού είναι μια εξέλιξη, λοιπόν, της διδασκαλίας του Θεού από την Παλαιά Διαθήκη;

Νομίζω πως ναι, διότι εάν αποκόψουμε τη διδασκαλία του Χριστού από την Παλαιά Διαθήκη, μένει ακατανόητη. Από την άλλη πλευρά, ο Θεός του Χριστού είναι ο Θεός της Παλαιάς Διαθήκης και, ο ίδιος, ό,τι διδάσκει, το στηρίζει επάνω στην προσωπική του αυθεντία, δίχως να προσπαθεί να κάνει συλλογιστικές, να φέρνει αποδείξεις, όπως, δηλαδή, έκαναν και οι δάσκαλοι του ιουδαϊκού νόμου της εποχής του.

2011 Από το 2011, η Εκκλησία λειτουργεί το μεγαλύτερο μη κυβερνητικό σχολικό δίκτυο παγκοσμίως.

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΕΔΡΑΣ, Ο ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ ΕΙΝΑΙ

1.358

Το 2016, η Εκκλησία υποστήριξε

43.800
σχολεία

δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και

95.200
σχολεία

πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Αλλά αυτή την προσωπική αυθεντία του, την στηρίζει στο γεγονός ότι ταυτίζει, ως Υιός, τον εαυτό του με τον Πατέρα. Συνεπώς, όταν δηλώνει κάτι στο όνομά του -π.χ. «Ακούσατε ότι ειπώθηκε παλιά: μη φονεύσεις. Εγώ σας λέω ότι όποιος δει κάποιον και τον μισήσει, ήδη τον έχει φονεύσει στην καρδιά του»- αυτό είναι κάτι εντελώς καινούργιο στη θρησκεία του Ισραήλ. Δεν το βρίσκει κανείς ούτε στους προφήτες, οι οποίοι ρητά παραπέμπουν στον Θεό ως αποστολέα, ούτε, πολύ περισσότερο, στους ραβίνους, τους δασκάλους της εποχής του Ιησού. Αλλά εκείνο το «Εγώ σας λέω», προέρχεται από τον Θεό, δεν είναι ξεκομμένο από Εκείνον. Από την άποψη αυτή, η διδασκαλία του Χριστού έχει κάτι το καινούργιο. Όταν κανείς διδάσκει, το θέμα του είναι εν ονόματι ποιού διδάσκει. Ο Χριστός διδάσκει εν ονόματι του εαυτού του και είναι αυτό που είχε καταπλήξει τους ακροατές του όταν τον άκουγαν. Πρώτα απ' όλα το περιεχόμενο αυτού το οποίο τους πρότεινε ως διδασκαλία, αλλά και το γεγονός ότι το πρότεινε προσωπικά, που είναι το λεγόμενο «μεσσιανικό εγώ» του Ιησού Χριστού.

Οι Άγιοι Πάντες. Εικόνα του 18ου αιώνα.

Πώς συνδέεται το μήνυμα του Ιησού «Εγώ είμαι η οδός και η αλήθεια και η ζωή» με το εκπαιδευτικό έργο που έχει αναλάβει η Καθολική Εκκλησία;

Υπάρχει ένα κοινό σημείο, δηλαδή ο Ιησούς διδάσκοντας, δεν αποβλέπει τόσο στην πληροφόρηση, στη μόρφωση της διανοίας, όσο στη διαμόρφωση της προσωπικότητας, που είναι πολύ διαφορετικό πράγμα. Διεκδικεί όλον τον άνθρωπο, όλον και ολόκληρο, για τον Θεό. Ο Χριστός αποφεύγει την καζουιστική που είχαν οι δάσκαλοι της εποχής του· δηλαδή ο Ιησούς αποφεύγει τη λογική ότι αν κανείς κάνει αυτό, θα έχει εκείνο το αποτέλεσμα, αν κάνει κάτι άλλο, θα συμβεί κάτι άλλο, ότι σε μια περίπτωση πρέπει να κάνεις αυτό, σε άλλη περίπτωση κάτι άλλο. Τον ενδιαφέρει να δώσει τις βασικές, θεμελιακές αρχές, και από εκεί και πέρα, σύμφωνα με τις αρχές αυτές, θα εξελιχθεί και η προσωπικότητα. Δεν επιθυμεί, δηλαδή, καταλόγους με αρετές και μαθήματα, με ποινές και με αμοιβές. Όταν λέει, λόγου χάρη, αγάπα τον πλησίον σου όπως τον εαυτόν σου και τον Θεό σου, και έπειτα λέει ότι όλοι οι νόμοι και οι προφήτες εξαρτώνται από αυτές τις δύο αρχές, σημαίνει ότι τον Ιησού τον ενδιαφέρουν οι βασικές, οι θεμελιακές αρχές και όχι η επιμέρους πραγμάτωσή τους, που άλλωστε είναι αδύνατο να προβλεφθεί ποιες θα πρέπει να είναι για το κάθε άτομο σε κάθε ξεχωριστή στιγμή της ζωής του. Αν όμως ο άνθρωπος φωτίζεται από ορισμένες θεμελιακές αρχές που δίνει ο Ιησούς, στο φως αυτών των αρχών μπορεί να αποφασίσει. Για τον Ιησού, λοιπόν, είναι σαφείς αυτές οι δύο αρχές στη διδασκαλία του.

«Πορευθέντες, μαθητεύσατε πάντα τα έθνη». Είναι άλλη μια εντολή που δίνει ο Χριστός...

Και βέβαια συνεχίζεται και σήμερα, και ειδικότερα όσον αφορά την καθολική εκπαίδευση σχετίζεται με τη μετάδοση αυτών των ευαγγελικών αρχών του Ιησού, ασχέτως αν πλέον αυτές γίνουν δεκτές ή όχι από τους μαθητές.

Τον Οκτώβριο, η Καθολική Εκκλησία εόρτασε δύο μεγάλες άγιες: την αγία Τερέζα της Άβιλα και την αγία Τερέζα της Lisieux, ή του Βρέφους Ιησού, όπως είναι γνωστή.

Αγία Τερέζα της Άβιλα, παρθένος και διδάσκαλος της Εκκλησίας

Η Αγία Τερέζα της Άβιλα (1515-1582) ήταν Ισπανίδα μουσικίστρια, συγγραφέας που έζησε κατά τη διάρκεια της Αντιμεταρρύθμισης και μεταρρύθμισε του Τάγμα των Καρμελιτών, θεολόγος της ενορατικής ζωής, πρόσωπο με επιρροή και σπουδαία φυσιογνωμία της γενιάς της.

Γεννήθηκε στην Άβιλα το 1515 σε οικογένεια θρησκευόμενων καθολικών. Οι γονείς της την ενέπνευσαν να ακολουθήσει μια ζωή προσευχής. Ως παιδί, η Τερέζα συχνά αποτραβιόταν, ώστε να προσευχηθεί σιωπηλά, και χαιρόταν να προσφέρει ελεημοσύνη στους φτωχούς. Κατά την εφηβεία, η μητέρα της απεβίωσε, γεγονός που την οδήγησε στην απελπισία. Έτσι, ενστικτωδώς, στράφηκε προς την Παναγία για παρηγοριά. Λίγα χρόνια πριν την ενηλικίωσή της, η Τερέζα έχασε τον αρχικό ζήλο και την ευσεβεία της και, όπως αφηγείται η ίδια, άρχισε να ενδιαφέρεται για επίγεια θέματα, ενώ απολάμβανε την παρθένα και τις φιλοφρονήσεις των πολλών φίλων της. Ωστόσο, δεν αισθανόταν μέσα της ειρηνικά. Σε ηλικία 16 ετών, ο πατέρας της αποφάσισε να τη στείλει στο μοναστηριακό σχολείο των Αυγουστιανών μοναχών για να λάβει τη μόρφωσή της, αλλά εξαιτίας μιας ασθένειας, επέστρεψε στο σπίτι της. Στα 23 χρόνια της πλέον, εισήλθε στο μοναστήρι της Ενσαρκώσεως, των Καρμελιτών μοναχών στην Άβιλα, που εστιάζονται στην περισυλλογή μέσα από την προσευχή.

Αυτό αφύπνισε στην Τερέζα το ενδιαφέρον να ακολουθήσει μια ζωή πνευματική, και, μετά από περισυλλογή, αποφάσισε να γίνει μοναχή του Τάγματος των Καρμελιτών. Εκείνη την περίοδο, το μοναστήρι δεν εφάρμοζε ιδιαίτερα αυστηρούς κανόνες- πιθανότατα το κλίμα να ήταν ακόμη πιο χαλαρό και από τη συμβίωση με τον αυστηρό πατέρα της. Το μοναστήρι δεχόταν άτομα στο Τάγμα, συχνά για οικονομικούς λόγους. Η εισαγωγή τους στο μοναστήρι γινόταν με κριτήριο την περιουσία και όχι την πνευματικότητά τους, με αποτέλεσμα το συνωστισμό και

τη γενικότερη χαλαρότητα. Μέσα σε ένα τέτοιο περιβάλλον, η Τερέζα δυσκολευόταν να βρει χρόνο για περισυλλογή.

Λίγο καιρό αφότου έγινε μοναχή, αρρώστησε βαριά και για μεγάλο χρονικό διάστημα υπέφερε από δυνάτους πόνους. Στη διάρκεια αυτή της περιόδου του έντονου σωματικού πόνου, άρχισε να βλέπει ολοένα και περισσότερα οράματα και να βιώνει μια μεγάλη αίσθηση εσωτερικής ειρήνης, που φαινόταν ότι υπερέβαινε τον διαπεραστικό πόνο του σώματος.

«Υπέμεινα αυτά τα βάσανα με μεγάλη ψυχραιμία, και μάλιστα με χαρά, εκτός από την αρχή που ο πόνος ήταν πολύ έντονος. Εκείνο που ακολούθησε φαινόταν λιγότερο οδυνηρό. Εγκαταλείφθηκα ολοκληρωτικά στο θέλημα του Θεού, ακόμη κι αν Εκείνος είχε την πρόθεση να σηκώσω αυτό το βάρος για πάντα... Οι άλλες αδελφές εκπλήσσονταν με την θεόσταλη υπομονή μου. Χωρίς Εκείνον, αληθινά δεν θα μπορούσα να υπομένω τόσα πολλά με τόση χαρά».

Όταν αφηγήθηκε σε άλλους τα οράματά της και τις πνευματικές εμπειρίες της, την απέτρεψαν από το να τις ακολουθήσει. Κατά συνέπεια, η πρόοδος στην πνευματική ζωή της Τερέζας έμεινε σχεδόν στάσιμη. Σε ηλικία 41 ετών, όμως, συνάντησε έναν ιερέα που την έπεισε να συνεχίσει στις προσευχές της και να ικετεύσει τον Θεό να επιστρέψει. Με τον καιρό, απορροφούσαν σε βαθιά ενατένιση, κατά την οποία ένιωθε μια αυξανόμενη αίσθηση ενότητας με τον Θεό. Λέγεται ότι κάποιες φορές το σώμα της αιωρούταν, ωστόσο στην ίδια την Τερέζα δεν άρε-

Αγία Τερέζα της Άβιλα

σε η δημόσια έκθεση «θαυμάτων».

Η Τερέζα δεν ήταν απλώς μια ήσυχη και γαλήνια αγία. Η ενέργεια της ζωής της προσέλαμψε και ενέπνεε τους οικείους της. Την θαύμαζαν για την εξωτερική χάρη και την εσωτερική γαλήνη της, αλλά ταυτόχρονα η έκσταση στην οποία έπεφτε προκαλούσε ζήλεια και υποψίες. Είχε γεννηθεί κατά την περίοδο της ισπανικής Ιεράς Εξέτασης και, εκείνη την εποχή, κάθε παρέκκλιση από την ορθόδοξη θρησκευτική εμπειρία εξεταζόταν αυστηρά. Έτσι, η αγία Τερέζα δυσκολευόταν ιδιαίτερα, επειδή υπήρχαν ελάχιστα άτομα που κατανοούσαν ή εκτιμούσαν την εσωτερική έκστασή της.

Στα 43 χρόνια της, η Αγία Τερέζα αποφάσισε ότι ήθελε να ιδρύσει ένα νέο τάγμα που θα δεσμευόταν με τις αξίες της πτωχείας και της απλότητας. Το μεταρρυθμιστικό σχέδιό της θα επανέφερε το Καρμελιτικό Τάγμα στην αυστηρή και πνευματική ζωή από την οποία είχε απομακρυνθεί τον 14ο και 15ο αιώνα. Ίδρυσε μέσα στο ίδιο το Τάγμα των Καρμελιτών ένα αυστηρότερο και ασκητικότερο τάγμα, που ονομάστηκε Τάγμα των Ανυπόδητων, επειδή οι μοναχές και οι μοναχοί του Τάγματος φορούσαν σανδάλια αντί για παπούτσια. Αρχικά, στην Άβιλα οι στόχοι της αντιμετώπιστηκαν με ευρύτατη αντίθεση, ωστόσο, με την υποστήριξη κάποιων ιερέων, η αντίθεση ατόνησε και της επιτράπηκε να ιδρύσει το πρώτο μοναστήρι. Καθοδήγησε τις μοναχές όχι μόνο με αυστηρούς κανόνες και πειθαρχία, που επέβαλλε και στον εαυτό της, αλλά και με τη δύναμη της αγάπης και της κοινής λογικής. Παρόλο που η ίδια δοκιμάστηκε από πολλές θλίψεις, στους άλλους τόνιζε τη σημασία της εμπειρίας της αγάπης του Θεού.

«Το σημαντικό δεν είναι τόσο να σκέφτεσαι πολύ, αλλά να αγαπάς πολύ, και έτσι, κάνε αυτό που σε παρακινεί καλύτερα να αγαπάς. Αγάπη δεν είναι η μεγάλη ευχαρίστηση αλλά η επιθυμία να ευχαριστείς τον Θεό σε καθετί».

Η αγία Τερέζα αφιέρωσε μεγάλο μέρος της ζωής της ταξιδεύοντας στην Ισπανία και ιδρύοντας νέα μοναστήρια, που βασιζόνταν, επίσης, σε αρχαίες μοναστικές παραδόσεις. Τα ταξίδια και η εργασία της δεν έγιναν δεκτά με ενθουσιασμό και πολλοί απέρριψαν τις μεταρρυθμίσεις της. Η εύθραυστη υγεία της και οι δύσκολες συνθήκες διαβίωσής της ποτέ δεν την απέτρεψαν από το καθήκον της ζωής της. Πέθανε σε

ηλικία 67 ετών. Συγκαταλέγεται ανάμεσα στους μεγάλους χριστιανούς μυστικούς, καθώς, παρακάμπτοντας τις σωματικές ασθένειές της, αφιερώθηκε ολοκληρωτικά στον Θεό. Η Τερέζα έλεγε ότι είναι σημαντικό ο άνθρωπος να απομονώνεται και να έχει το χρόνο να βρεθεί με Εκείνον που ξέρουμε ότι μας αγαπάει. Η πνευματική ζωή είναι μια στάση ζωής και όχι ένας κανόνας. Διεκήρυττε την πτωχεία, πίστευε στην εργασία και όχι στην επαιτεία. Για την Αγία Τερέζα η υπακοή στον Θεό μετρούσε περισσότερο από την ποινή της μετάνοιας.

Η Τερέζα της Άβιλα θεωρούσε ότι οι πολλές ανησυχίες και ασχολίες μάς κατακερματίζουν και μάς απομακρύνουν από το επίκεντρο της ζωής μας, δηλαδή από τον Θεό, αλλά εκείνο που μας απελευθερώνει είναι η προσευχή. Ο ίδιος ο Θεός μάς μιλάει και είναι Εκείνος που ξεκινάει τη σχέση μαζί μας, ενώ μάς καλεί ολοένα και βαθύτερα στη ζωή. Οι άνθρωποι είμαστε εκείνοι που ακούνε το κάλεσμα του Θεού, αλλά, για να το καταφέρουμε, είναι απαραίτητη η σιωπή. Τοποθετώντας το Μυστήριο στο επίκεντρο της ζωής μας, οι υπόλοιπες μικρότερες αγάπες μας τακτοποιούνται σωστά, βρίσκοντας την κατάλληλη θέση στη ζωή μας. Όταν σταματάμε να προσευχόμαστε, σταματάμε να ακούμε το απαλό σφύριγμα του ποιμένα. Ο στόχος μας είναι η ενότητα με τον Θεό εν αγάπη: όσο η ψυχή ακούει βαθύτερα και απαντά πιο γενναϊόδωρα, η σχέση με το Μυστήριο γίνεται κι εκείνη βαθύτερη. Σε αυτή τη διαδρομή, ο εαυτός μας γεννιέται καθώς συναντάμε τον Θεό. Αυτή η διαδρομή στη ζωή μιας μοναχής ή ενός μοναχού του Καρμήλου αφορά την μεταμόρφωση. Ένας θεολόγος συνόψισε το μήνυμα της αγίας Τερέζας: μια πιστή και συνεχής προσοχή στα βάθη και στο επίκεντρο της ψυχής μας είναι η καλύτερη συνεργασία που μπορούμε να δώσουμε στον Θεό, ο οποίος επαναπροσανατολίζει τη ζωή μας. Και τα καταστατικά του Τάγματος δηλώνουν: «Η ενάτιση είναι η εσωτερική διαδρομή των Καρμελιτών, που αναδύεται από την ελεύθερη πρωτοβουλία του Θεού, ο οποίος μάς αγγίζει και μας μεταμορφώνει οδηγώντας μας προς την ενότητα, εν αγάπη, μαζί Του...».

Σαράντα χρόνια μετά τον θάνατό της, ανακηρύχθηκε αγία από τον πάπα Γρηγόριο ΙΕ΄, ενώ στις 27 Σεπτεμβρίου 1970 ανακηρύχθηκε Διδάσκαλος της Εκκλησίας (μία από τους τριάντα τρεις) από τον πάπα Παύλο ΣΤ΄, για τα γραπτά της και για τις διδαχές της στην προσευχή.

Εορτάζεται από την Καθολική Εκκλησία στις 15 Οκτωβρίου.

Η αγία Τερέζα της Άβιλα έγραψε την Αυτοβιογραφία υπό την καθοδήγηση του εξομολογητή της, π. Pedro Ibáñez, και το Camino de Perfeccion, για να εξηγήσει στις μοναχές πώς να φτάσουν το στόχο τους. Το σπουδαιότερο έργο της είναι το Castillo Interior/Las Moradas, όπου περιγράφει τα στάδια της πνευματικής εξέλιξης που οδηγούν στην ολοκληρω-

τική προσευχή, και το Las Fundaciones, με σκοπό οι μοναχές να θυμούνται την πρώιμη ιστορία του τάγματός τους. Μεταξύ άλλων έργων, έγραψε και τόμους ποιήσεως. Ιδιαίτερα γνωστή είναι η ακόλουθη προσευχή της:

«Ο Θεός μόνο φτάνει»

Τίποτα μη σε ταράζει,
τίποτα μη σε τρομάζει.
Όλα περνούν.
Ο Θεός δεν αλλάζει.
Η υπομονή τα πάντα κατακτά.
Όποιος έχει τον Θεό
δεν του λείπει τίποτα:
Ο Θεός μόνο φτάνει.

Αγία Τερέζα του Βρέφους Ιησού, Παρθένας και Διδάσκαλος της Εκκλησίας

Η Αγία Τερέζα του Lisieux (1873-1897) ήταν Γαλλίδα καθολική μοναχή του Τάγματος των Καρμελιτών, γνωστή ως «Μικρό άνθος του Ιησού». Μαζί με τον Άγιο Φραγκίσκο της Ασίζης, είναι μια από τους πιο δημοφιλείς αγίους στην ιστορία της Εκκλησίας. Αποτελεί πρότυπο αγιότητας για τους καθολικούς, με μεγάλη επιρροή εξαιτίας της απλότητας και της πρακτικότητας της προσέγγισής της στην πνευματική ζωή. Ο Άγιος πάπας Πίος Ι΄ την αποκαλούσε «τη μεγαλύτερη αγία της σύγχρονης εποχής».

Γεννήθηκε σε ευσεβή καθολική οικογένεια και μεγάλωσε με πολλή αγάπη. Από μικρή ηλικία, φιλοδοξία και επιθυμία της Τερέζας ήταν να γίνει αγία. Η μητέρα της πέθανε όταν εκείνη ήταν μόλις τεσσάρων ετών. Ο πόνος του αποχωρισμού την έκανε να στραφεί στην Παναγία για παρηγοριά και καθησύχηση. Η ωριμότητα και η ευσέβειά της προκαλούσε τη ζήλεια των συμμαθητριών της και η ίδια ένιωθε δυστυχισμένη, γι' αυτό και επέστρεψε στο σπίτι, όπου την δίδασκε η μεγαλύτερη αδελφή της, Céline. Λίγο αργότερα, όμως, η αδελφή της αποφάσισε να εισέλθει στο τοπικό Μοναστήρι του Καρμήλου της Lisieux. Η Τερέζα σύντομα αρρώστησε από μια επώδυνη ασθένεια και υπέφερε από παραισθήσεις.

Την παραμονή των Χριστουγέννων του 1884, αφηγείται ότι είχε μια σημαντική πνευματική μεταστροφή: ανέφερε ότι έχασε την τάση της να ευχαριστεί τον εαυτό της με τις δικές της επιθυμίες και ότι, αντίθετα, ένιωσε μια φλογερή επιθυμία να προσευχηθεί για την ψυχή άλλων ανθρώπων και να ξεχάσει τον εαυτό της. Εκείνη την ημέρα, αναφέρει η ίδια, έχασε την παιδική

ανωριμότητά της και ένωσε ένα ισχυρό κάλεσμα να μπει στο μοναστήρι, στην ηλικία των δεκαπέντε ετών, δηλαδή σε ιδιαίτερα νεαρή ηλικία.

Αρχικά, οι εκκλησιαστικές αρχές αρνήθηκαν να επιτρέψουν σε ένα τόσο νεαρό κορίτσι να εισέλθει σε τάγμα. Την συμβούλευσαν να επιστρέψει όταν θα ήταν 21 ετών και θα είχε «μεγαλώσει». Ωστόσο, η Τερέζα ήταν αποφασισμένη και δεν μπορούσε να περιμένει, καθώς ένιωθε ότι ο Κύριος την καλούσε να εισέλθει στην μοναστική ζωή. Ήταν τόσο αποφασισμένη, ώστε ταξίδεψε στην Αγία Έδρα για να αιτηθεί προσωπικά στον Πάπα, σπάζοντας το πρωτόκολλο. Λίγο καιρό μετά, η επιθυμία της καρδιάς της εκπληρώθηκε και συνάντησε τις δύο αδελφές της στο μοναστήρι του Καρμήλου στη Lisieux.

Η ζωή στο μοναστήρι δεν ήταν εύκολη: έκανε κρύο και το κατάλυμα διέθετε τα πολύ βασικά. Δεν ήταν όλες οι μοναχές φιλικές προς την δεκαπεντάχρονη Τερέζα. Κάποιες φορές σχολιαζόταν αρνητικά και κάποια από τις ανώτερές της την αντιμετώπιζε με ιδιαίτερη σκληρότητα. Ωστόσο, η Τερέζα πάντα απαντούσε στις επικρίσεις και τα κουτσομπολιά με στάση αγάπης. Ό,τι κι αν έλεγαν οι άλλοι, η Τερέζα απαντούσε με το να αρνείται την αίσθηση του εγώ της.

Είχε εισέλθει στο μοναστήρι αποφασισμένη να γίνει αγία. Όμως έξι ολόκληρα χρόνια μετά την παραμονή της εκεί, συ-

Αγία Τερέζα του Lisieux

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΕΡΕΖΑΣ ΤΟΥ ΒΡΕΦΟΥΣ ΙΗΣΟΥ

Θεέ μου, ζητώ για μένα και για όλους εκείνους που αγαπώ, τη χάρη να εκπληρώνω τέλεια το Άγιο Θέλημά Σου, να δέχομαι, από αγάπη για Σένα, τις χαρές και τις θλίψεις αυτής της προσωρινής ζωής, ώστε μια μέρα να είμαστε ενωμένοι μαζί στον Παράδεισο για όλη την αιωνιότητα. Αμήν.

νειδητοποίησε πόσο μικρή και ασήμαντη ήταν. Είδε τους περιορισμούς όλων των προσπαθειών της. Κατάλαβε τότε ότι θα έπρεπε να μάθει να ζητάει τη βοήθεια του Θεού επάνω σε αυτή τη μικρότητα. Αυτός ήταν ο «μικρός τρόπος» τον οποίο προσπαθούσε να ακολουθεί η Τερέζα, και που αποτέλεσε το θεμέλιο της πνευματικότητάς της. Η φιλοσοφία της ήταν ότι εκείνο που ήταν σημαντικό δεν ήταν το να κάνει κανείς μεγάλα έργα, αλλά το να κάνει μικρά πράγματα με τη δύναμη της

αγάπης. Πίστευε ότι αν μπορούμε να διατηρήσουμε τη σωστή στάση, τότε τίποτα δεν μπορεί να μείνει ανολοκλήρωτο. Όσα χρόνια έζησε στο μοναστήρι, η Τερέζα προσευχόταν πολύ, ιδιαίτερα για τους ιερείς, και πολλαπλασίαζε τις μικρές πράξεις αγάπης και φροντίδας προς άλλους, κάνοντας μικρές εξυπηρετήσεις, αλλά χωρίς να επιδεικνύεται. Δεχόταν τις επικρίσεις, ακόμη και τις πιο άδικες, σιωπηρά και χαμογελούσε στις μοναχές που δεν της ήταν ευχάριστες.

«Θα αναζητήσω έναν τρόπο για να φτάσω στον Παράδεισο με έναν μικρό τρόπο - πολύ βραχύ και πολύ ίσιο, έναν μικρό τρόπο που είναι τελείως νέος. Ζούμε σε μια εποχή εφευρέσεων: σήμερα οι πλούσιοι δεν χρειάζεται να προβληματίζονται για να ανέβουν τα σκαλοπάτια, έχουν ανελκυστήρες. Λοιπόν, θέλω να προσπαθήσω και να βρω έναν ανελκυστήρα, με τον οποίο θα

ανέβω στον Θεό, γιατί είμαι πολύ μικρή για να σκαρφαλώσω την απότομη σκάλα της τελειότητας. [...] Τα χέρια Σου, λοιπόν, Ιησού, είναι ο ανελκυστήρας που πρέπει να με σηκώσει προς τον Παράδεισο. Για να φτάσω εκεί δεν χρειάζεται να μεγαλώσω. Αντίθετα, πρέπει να παραμείνω μικρή, πρέπει να γίνω ακόμη μικρότερη»

Η Τερέζα είχε την φιλοδοξία να γίνει ιεραπόστολος και να ταξιδέψει στην Αφρική ή την Κίνα. Ωστόσο, η εύθραυστη υγεία της περιορίσε τα σχέδιά της και αναγκάστηκε να παραμείνει στο μοναστήρι. Προς το τέλος της ζωής της, όταν χρειαζόταν ολόένα και περισσότερο να παραμείνει στο κρεβάτι, οι πιο ηλικιωμένες μοναχές την ενθάρρυναν να καταγράψει τον δικό της τρόπο πνευματικής πρακτικής. Έγραψε τρία βιβλία όπου εξήγησε τον «μικρό τρόπο» της και συμπεριέλαβε την προσωπική πνευματική αυτοβιογραφία της στην «Ιστορία μιας Ψυχής».

«Ο καλός Θεός δεν χρειάζεται χρόνια για να ολοκληρώσει το έργο Του της αγάπης σε μια ψυχή. Μία ακτίνα από την Καρδιά Του μπορεί, μέσα σε μια στιγμή, να κάνει το λουλούδι Του να ανθίσει για την αιωνιότητα»

Η Αγία Τερέζα πέθανε πολύ νωρίς, σε ηλικία 24 ετών, από φυματίωση. Ωστόσο μετά τον θάνατό της, τα γραπτά της διαβάζονται με ενθουσιασμό από άλλες μοναχές και ύστερα από την ευρύτερη κοινότητα των καθολικών χριστιανών. Παρόλο που στην αρχή απευθύνονταν μόνο σε ένα μικρό κοινό, τα βιβλία της έχουν επανεκδοθεί πολλές φορές. Το 1997, η Αγία Τερέζα ανακηρύχθηκε μία από τις τρεις μόνο γυναίκες Διδασκάλους της Καθολικής Εκκλησίας, και είναι η νεότερη από όλους τους Διδασκάλους της Καθολικής Εκκλησίας. Έζησε μια κρυμμένη ζωή και «ήθελε να είναι άγνωστη», και όμως έγινε τόσο γνωστή μέσα από την πνευματική αυτοβιογραφία της. Άφησε επίσης γράμματα, ποιήματα, προσευχές και θρησκευτικά θεατρικά έργα και οι τελευταίες συζητήσεις της καταγράφηκαν από τις αδελφές της. Το βάθος της πνευματικότητάς της, για την οποία είχε πει: «ο τρόπος μου είναι μόνο εμπιστοσύνη και αγάπη», ενέπνευσε πολλούς πιστούς. Έτσι, μετά θάνατον, κατόρθωσε να πραγματοποιήσει τη διαίσθησή της ότι θα μπορούσε να κάνει κάτι μεγάλο και να βοηθήσει ψυχές.

Η Τερέζα ανακηρύχθηκε αγία από τον πάπα Πίο ΙΑ΄ στις 17 Μαΐου 1925, μόλις 28 χρόνια μετά τον θάνατό της. Η εορτή της Αγίας Τερέζας έχει καθοριστεί την 1η Οκτωβρίου.

Γραπτά της αγίας Τερέζας του Βρέφους Ιησού διατίθενται στο βιβλιοπωλείο του Καλού Τύπου, Σίνα 2. Τηλ.: 210-3626091.

Διδάσκαλος της Εκκλησίας είναι ένας τίτλος ο οποίος αποδίδεται από την Καθολική Εκκλησία σε αγίους, οι οποίοι αναγνωρίζονται ότι έχουν ιδιαίτερη σπουδαιότητα, κυρίως σε ό,τι αφορά τη συμβολή τους στη θεολογία ή στη διδασκαλία της Καθολικής Εκκλησίας.

Κοντά στα γεγονότα

@ ΕΚΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΣΕΒΑΣΜΟ ΣΤΗΝ ΑΞΙΟΠΡΕΠΙΑ ΤΩΝ ΓΗΡΑΙΟΤΕΡΩΝ

Σε σχετικά πρόσφατο συνέδριο των Ηνωμένων Εθνών γύρω από το θέμα του γήρατος, ο Μόνιμος Παρατηρητής της Αγίας Έδρας στα Ηνωμένα Έθνη έκανε έκκληση για μεγαλύτερο σεβασμό προς τους ηλικιωμένους ανθρώπους. «Καθώς ο ηλικιωμένος και γηράσκων πληθυσμός της γης αυξάνεται αλματωδώς, τόσο σε απόλυτους αριθμούς όσο και ως ποσοστό του παγκόσμιου πληθυσμού, η προσοχή στους γηράσκοντες και τους ηλικιωμένους είναι πιο κρίσιμη από ποτέ», ανέφερε ο Αρχιεπίσκοπος Bernardito Auza. «Η ανάγκη για ανάπτυξη συγκεκριμένων, πρακτικών μέτρων, ώστε να διασφαλιστεί ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα των ηλικιωμένων ανθρώπων προστατεύονται και οι ανάγκες τους απαντώνται, είναι μια επείγουσα προτεραιότητα». Ο ιεράρχης διαμαρτυρήθηκε για «την εγκατάλειψη και κακομεταχείριση των ηλικιωμένων, για την έλλειψη οικονομικών πόρων που διατίθενται για την φροντίδα τους, για την έλλειψη αλληλεγγύης ανάμεσα στις γενιές και για την αυξανόμενη αποδοχή της ευθανασίας και άλλων μέτρων που στοχεύουν σε 'καταναλωτές υπηρεσιών' αλλά δεν συμβάλλουν στην παραγωγή πλούτου».

<https://holyseemission.org>

@ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ

Μεγάλη έκταση πήραν στα διεθνή μέσα ενημέρωσης οι αποκαλύψεις των βιασμών και της σεξουαλικής παρενόχλησης γυναικών που εργάζονται στο χώρο του θεάματος και της διασκέδασης από τους άνδρες συναδέλφους τους. Και περισσότερο από αυτούς που έχουν εξουσία ως παραγωγοί ή εργοδότες. Δίκαιη είναι αυτή η αγανάκτηση, δίκαιη και η αντίδραση γιατί αυτό το κακό πρέπει να σταματήσει και να πάψει να είναι κρυφό μυστικό. Θα ήταν όμως καλό οι εργαζόμενοι και οι εργαζόμενες στο χώρο του θεάματος και του show biz να σκεφτούν ότι εδώ και πολλά χρόνια η βιομηχανία αυτή έχει κάνει τη σεξουαλικότητα απαραίτητο στοιχείο σε κάθε θέαμα, είναι το μέσον για να αγγίξει συναισθηματικά τον θεατή και η τάση πανσεξουαλισμού είναι η κύρια δυναμική της. Μήπως είναι έκπληξη ότι αυτό το κλίμα στρέφεται και εναντίον των πρωταγωνιστών του; Δεν είναι αφέλεια να νομίζει κανείς ότι μπορεί να προκαλεί ανέμους και να πιστεύει ότι θα τους ελέγχει;

@ ΤΗΝΟΣ

Σε πρόσφατη συνέντευξή του ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Σύρου - Τήνου προς την ιστοσελίδα «Βήμα Ορθοδοξίας» υπογραμμίζει την καλή συμβίωση και συνεργασία που έχουν Ορθόδοξοι και Καθολικοί στα νησιά της μητρόπόλης του, τις προσπάθειες των εκκλησιαστικών ποιμένων να υπάρχει ομόνοια και το γεγονός ότι αυτή η προσπάθεια έχει μακρά ιστορία στο παρελθόν. Η απορία που δημιουργείται είναι πώς προωθείται το καλό κλίμα ανάμεσα στις δύο Εκκλησίες, όταν με την αρχή του σχολικού έτους ορθόδοξος ιερέας σπεύδει να τελήσει αγιασμό σε εκπαιδευτική μονάδα όπου όλα τα παιδιά και οι οικογένειες είναι καθολικού δόγματος; Θα δεχόταν ο ίδιος κάτι αντίστοιχο; Γιατί αυτή η επίδειξη δύναμης; Δεν υπάρχουν στην τοπική Ορθόδοξη Εκκλησία της Τήνου άλλα θέματα προς επίλυση, πιο σοβαρά και πιο επείγοντα, για να ενισχυθεί το κύρος και η επιρροή της Ορθοδοξίας;

@ ΣΕ ΑΝΟΔΟ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΝΕΟΓΕΝΝΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΚΕΝΥΑ, ΚΑΤΑΓΕΛΛΕΙ ΜΙΑ ΜΟΝΑΧΗ

Νεογέννητα απομακρύνονται από την οικογένειά τους, γίνονται αντικείμενο εμπορίου και παραδίδονται σε στειρές γυναίκες επικαλούμενες το «θαύμα». Η καταγγελία έρχεται από μια καθολική κενυάτισσα μοναχή, την Jane Joan Kimathi, που καταδεικνύει ψεύτικες εκκλησιαστικές κοινότητες, οι οποίες παίζουν με την αδυναμία πολλών ζευγαριών, ώστε να επεκτείνουν την επιρροή τους σε διάφορες περιοχές της Κένυας, και μάλιστα πολύ συχνά με την εμπλοκή κυβερνητικών λειτουργιών. «Αυτές οι κοινότητες επωφελούνται από την αδυναμία πολλών, και προσποιούνται ότι προσφέρουν παιδιά από θαύμα σε ζευγάρια που έχουν προβλήματα στειρότητας», εξηγεί η αδελφή Jane, που ζει σε ένα μοναστήρι στο Karen, ένα προάστιο της πρωτεύουσας, Ναϊρόμπι. Εδώ και πάνω από 10 χρόνια, η αδελφή Jane έχει επιδοθεί σ' έναν αγώνα σωτηρίας και επανένταξης θυμάτων ανθρώπινου trafficking. Σύμφωνα με μια πρόσφατη έκθεση του Υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ, η Κένυα εμπλέκεται ιδιαίτερα σε αυτό το φαινόμενο, είτε ως χώρα άφιξης είτε ως χώρα μετάβασης των θυμάτων. Σύμφωνα με την αδελφή Jane, λίγα έχουν γίνει από το 2004, όταν αποκαλύφθηκε ότι ο ευαγγελικός κενυάτης κήρυκας, Gilbert Deya, διακινούσε «παιδιά από θαύμα» σε στειρές γυναίκες, τις οποίες είχαν πείσει ότι έμειναν έγκυες μετά την χορήγηση αφεψημάτων από χόρτα. Στις παραγκουπόλεις της πρωτεύουσας, πολλές κλινικές εξακολουθούν να πουλούν νεογέννητα για εκατομμύρια δολάρια, τις μητέρες των οποίων πείθουν ότι πέθαναν κατά τη διάρκεια ή μετά τη γέννα. «Κανείς δεν μιλάει, οι ηγέτες δεν καταδικάζουν όσα συμβαίνουν», υπογραμμίζει η αδελφή Jane. Η κοινότητά της έσωσε μέσα σε μια δεκαετία σχεδόν 3.000 παιδιά από την Κένυα, που είχαν πουληθεί ως σκλάβοι για οικιακές εργασίες, σεξουαλική κακοποίηση και επαιτεία. «Είναι μια ικανοποίηση να ξέρουμε ότι βοηθάμε κάποιον να έχει μια καλύτερη ζωή, αλλά και αποκαρδιωτικό να ξέρουμε ότι δεν μπορούμε να σώσουμε τους πάντες», λέει η αδελφή Jane. Η ίδια, προτού αφιερωθεί στην καταπολέμηση του trafficking, πέρασε 7 χρόνια στην Ακτή Ελεφαντοστού βοηθώντας στα στρατόπεδα συγκέντρωσης προσφύγων. Η μοναχική κοινότητά της προσφέρει καταφύγιο και ψυχολογική βοήθεια στα θύματα, τα βοηθάει να βρουν εργασία και, αν είναι εφικτό, να επανενωθούν με τις οικογένειές τους.

Avvenire

@ ΜΕΞΙΚΑΝΟΣ ΙΕΡΕΑΣ ΠΟΥ ΒΟΗΘΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ, ΚΑΤΗΓΟΡΕΙΤΑΙ ΓΙΑ TRAFFICKING

Ο π. Bernardo Molina Esquiliano καταγγέλθηκε από τις αρχές της πόλης Τενοζίκουε, στην πολιτεία Ταμπάσκο του Μεξικού, επειδή έβγαине στους δρόμους, έπαιρνε παράνομους μετανάστες και τους μετέφερε στο καταφύγιο Las 72. Στο Μεξικό, η προσφορά βοήθειας σε αμερικανούς παράνομους μετανάστες από την Κεντρική Αμερική καθώς ταξιδεύουν προς τις ΗΠΑ, θεωρείται εγκλημα. Αυτό δηλώνει το Εθνικό Ινστιτούτο Μετανάστευσης, που κατήγγειλε τον φραγκισκανό π. Bernardo Molina Esquiliano για trafficking, με την αιτιολογία ότι ο π. Bernardo είναι «υπαίτιος» για την πρόσκληση στη δομή φιλοξενίας των παράνομων μεταναστών που βρίσκεται στο δρόμο. Εκεί δεν προσφέρεται μόνο φαγητό, ένα καθαρό κρεβάτι και η δυνατότητα να πλυθούν: η Las 71 αντιπροσωπεύει ένα ασφαλές μέρος, όπου οι άνθρωποι δεν κινδυνεύουν να απαχθούν από τους διακινητές ναρκωτικών, που περιμένουν τους μετανάστες κατά μήκος των αποβάθρων εμπορικών τρένων, στις οροφές των οποίων ταξιδεύουν. Οι παράνομοι μετανάστες είναι εύκολη και επικερδής λεία: τους απάγουν για να τους πουλήσουν στο εμπόριο λευκής σαρκός ως σκλάβους ή για τα όργανά τους. Η δομή φιλοξενίας Las 71 καταδίκαζε ανέκαθεν τέτοια εγκλήματα και υπογραμμίζει την συνενοχή ολόκληρων θεσμών με τους διακινητές ναρκωτικών. «Η περιοχή, γύρω στα 70 χιλιόμετρα από τη Γουατεμάλα, είναι ναρκοπέδιο για τους μετανάστες. Οτιδήποτε μπορεί να τους συμβεί: σεξουαλική βία, επιθέσεις, ξυλοδαρμοί, απαγωγές, διακρίσεις, εξαναγκαστική εξαφάνιση και θάνατος», δηλώνει ο π. Tomás González, φραγκισκανός και εκείνος και διευθυντής του καταφυγίου. «Οι αρχές όχι μόνο δεν κάνουν τίποτα για να προστατεύσουν τους μετανάστες, αλλά επιδιώκουν να ποινικοποιήσουν την προσφορά αρωγής», είπε ο π. Tomás, που έκανε έκκληση υποστήριξης προς τον συκοφαντημένο π. Bernardo. «Δεν θα μας σταματήσουν ούτε οι καταγγελίες ούτε οι απειλές», δήλωσε κατηγορηματικά.

Avvenire

ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ:

Η Σύνοδος για τους Νέους Τον Οκτώβριο του 2018, η Σύνοδος των Επισκόπων θα συνέλθει στη Ρώμη, με κεντρικό θέμα «Νέοι, Πίστη και Διάκριση των Κλήσεων». Το θέμα αποτελεί έκφραση της ποιμαντικής φροντίδας της Εκκλησίας για τους νέους, και είναι σύμφωνο με τη Σύνοδο για την Οικογένεια του 2015. Στόχος της : να συνοδεύσει τους νέους κατά τη διαδρομή τους προς την ωριμότητα, μέσα από τη διαδικασία της διάκρισης της κλήσης τους...

Ευχαριστούμε πολύ όσους υποστηρίζουν την έκδοση του περιοδικού μας με τη γενναιοδωρη προσφορά τους. Η βοήθειά τους είναι πολύτιμη σε καιρούς δύσκολους για κάθε έντυπο.

Γίνετε υποστηρικτές και ευεργέτες του περιοδικού.

Προσφέρω ως δωρεά το ποσό των **20,00€** **50,00€** **100,00€** για την υποστήριξη των «Ανοιχτών Οριζόντιων».

Πληρωμή ΔΩΡΕΑΣ
με κατάθεση
στον λογαριασμό
Τράπεζα Πειραιώς
5018-060093-100 ή
με ταχυδρομική επιταγή.

ΟΝΟΜΑ
ΕΠΩΝΥΜΟ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΠΟΛΗ T.K.
ΤΗΛ.: E-MAIL

Συμπληρώστε το παρόν κουπόνι και στείλτε το, μαζί με την απόδειξη κατάθεσης, στη διεύθυνση: Σμύρνης 27, 10439 Αθήνα ή στο fax 210 8835914 ή με e-mail: athensj@jesuites.com

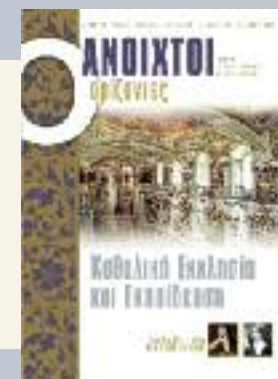
Δώρο

Προσφέρετε μια συνδρομή σε γνωστό σας πρόσωπο.

Πληρωμή Συνδρομής
με κατάθεση
στον λογαριασμό
Τράπεζα Πειραιώς
5018-060093-100 ή
με ταχυδρομική επιταγή.

ΟΝΟΜΑ
ΕΠΩΝΥΜΟ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΠΟΛΗ T.K.
ΤΗΛ.: E-MAIL

Συμπληρώστε το παρόν κουπόνι και στείλτε το, μαζί με την απόδειξη κατάθεσης, στη διεύθυνση: Σμύρνης 27, 10439 Αθήνα ή στο fax 210 8835914 ή με e-mail: athensj@jesuites.com

Ανανεώστε τη συνδρομή σας

Συμπληρώστε το παρόν κουπόνι και στείλτε το, μαζί με την απόδειξη κατάθεσης, στη διεύθυνση: Σμύρνης 27, 10439 Αθήνα ή στο fax 210 8835914 ή με e-mail: athensj@jesuites.com

Πληρωμή Συνδρομής
με κατάθεση
στον λογαριασμό
Τράπεζα Πειραιώς
5018-060093-100 ή
με ταχυδρομική επιταγή.

ΟΝΟΜΑ
ΕΠΩΝΥΜΟ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΠΟΛΗ T.K.
ΤΗΛ.: E-MAIL

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
 Εσωτερικού 20,00€
 Εξωτερικού 30,00€